

PRZEWODNIK
DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

#1

WSPIERAJĄCE I PRZYJAZNE PUNKTY INFORMACJI

Dofinansowane przez
Unię Europejską

AUTORZY

- **Mickaela Churchill** jest ekspertką w dziedzinie migracji mieszkającą we Francji. Jej główne obszary badawcze to: dzieci i młodzież, edukacja oraz społeczne włączanie. W swojej pracy zajmuje się głównie procesami integracji osób z doświadczeniem migracji, w tym uchodźstwa oraz całych społeczności doświadczających dyskryminacji rasowej.
- **Gaya Blom** to doświadczona trenerka i menedżerka projektów. Od wielu lat pracuje z migrantkami i migrantami w Europie, na Bliskim Wschodzie oraz w Afryce.
- **Andrea Foschi** jest bibliotekarzem w publicznej szkole podstawowej Maurice D'Ocagne w Paryżu we Francji. Ma doświadczenie w promowaniu różnorodności oraz wspieraniu młodzieży zagrożonej wykluczeniem.

KOMITET REDAKCYJNY – BIBLIOTHÈQUES SANS FRONTIÈRES

- **Claire Helluin** – menedżerka projektu „LiBri” – redaktorka naczelna
- **Marie Aquili** – ekspertka ds. pedagogiki
- **Nikita Cabaret** – ekspertka ds. dokumentacji
- **Manuella Bitor** – ekspertka ds. projektowania graficznego

PROJEKT GRAFICZNY

- **Manon Senal**

TŁUMACZENIE

- **NaTakallam**

KOREKTA

- **Agnieszka Koszowska**

SPECJALNE PODZIĘKOWANIA

Dziękujemy partnerstwu projektu „LiBri”, które przeprowadziło wstępne badania oraz korektę we Włoszech, Francji, Polsce, Rumunii oraz na Łotwie: BSF Italia, Anvita, FRSI, ACV, KISC i EBLIDA.

Dziękujemy również naszym recenzentom: Nicolasowi Coggerino, Véronique Duverger, Marjorie Basuyau i Tipihaine Lemaire.

comunitățile
viitorului

Biblioteche
Senza Frontiere
ITALIA

FRSI

Przewodnik powstał w ramach międzynarodowego projektu „LiBri: biblioteki i lokalne partnerstwa na rzecz integracji i włączenia osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w Europie”, współfinansowanego przez Unię Europejską i realizowanego przez partnerstwo w składzie: Bibliothèques Sans Frontières (BSF, lider, Francja) i włoski oddział BSF Italia, Association Nationale des Villes et Territoires Accueillants (ANVITA, Francja), Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC, Łotwa), European Bureau of Library, Information and Documentation (EBLIDA, Holandia), Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI, Polska), Asociația Comunitățile Viitorului (ACV, Rumunia). Celem projektu jest wzmocnienie roli bibliotek jako włączających, dostępnych instytucji, które wspierają osoby z doświadczeniem migracji.

Cykl przewodników tematycznych, a także 50 lokalnych strategii integracji wypracowanych w ramach projektu „LiBri”, to wartościowe zasoby praktycznej wiedzy dla bibliotekarek i bibliotekarzy na temat edukacji międzykulturowej, lokalnej integracji oraz angażowania społeczności w działania budujące wspólnotę.

Więcej informacji o projekcie „LiBri” oraz o partnerstwie:

www.librarieswithoutborders.org/libri

Materiały przygotowała międzynarodowa organizacja Biblioteki bez Granic (BSF), która od 2017 r. działa na rzecz powszechnego dostępu do wiedzy i informacji. Organizacja wykorzystuje potencjał kultury, edukacji oraz wiedzy i informacji jako narzędzi do wyrażania sprzeciwu, budowania odporności i wzmacniania ochrony praw osób będących w trudnej sytuacji. Dzięki innowacyjnym rozwiązaniom, bogatej bibliotece zasobów dostępnych w ponad 27 językach oraz doświadczeniu w pracy na rzecz zaangażowania społecznego, BSF dociera do osób w strefach kryzysowych, na obszarach rozwijających się oraz w regionach o głębokich nierównościach społecznych w ponad 30 krajach, w tym we Francji.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dofinansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej bądź Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani Komisja Europejska nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Wykaz skrótów

ACV	Communities of the Future Association
AMIF	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji
ANVITA	Association Nationale des Villes et Territoires Acceuillants
BSF	Bibliothèques Sans Frontières – Biblioteki bez Granicy
CIS	Culture and Information Systems Center
EBLIDA	Europejskie Biuro Stowarzyszeń Bibliotecznych, Informacyjnych i Dokumentacyjnych
FRSI	Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
LiBri	Library Bridges
MHPSS	Mental Health and Psychosocial Support
PTSD	Zespół stresu pourazowego
UE	Unia Europejska
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia

WSTĘP

Biblioteki mogą prowadzić bezpieczne, przyjazne punkty informacji dla osób z doświadczeniem migracji, z poszanowaniem dla odmienności kulturowej tych osób, jak i ich zróżnicowanych potrzeb informacyjnych. W wielu krajach wciąż brakuje dostępnych publicznych miejsc, w których osoby z doświadczeniem migracji, w tym uchodźstwa, mogłyby poczuć się bezpiecznie, opowiedzieć o swoich doświadczeniach, uzyskać potrzebne im informacje i skorzystać z doradztwa. Biblioteka, jako instytucja dostępna, przyjazna i otwarta dla wszystkich, może stać się punktem kontaktowym dla migrantów i migrantek, w którym przygotowany personel udzieli im informacji o obowiązujących w danym kraju przepisach prawa i procedurach, opowie o lokalnych usługach, a w razie potrzeby udzieli wsparcia i skieruje do właściwych instytucji.

O tym przewodniku

Przewodnik zawiera praktyczne wskazówki dla bibliotekarek i bibliotekarzy na temat tworzenia w bibliotekach punktów informacji przyjaznych dla osób z doświadczeniem migracji. Jest on częścią cyklu materiałów edukacyjnych opracowanych przez Biblioteki bez Granic (BSF) we współpracy z Association Nationale des Villes et Territoires Accueillants (ANVITA) we Francji, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI) w Polsce, Kultūras informācijas sistēmu centrs (KISC) na Łotwie, Asociația Comunitățile Viitorului (ACV) w Rumunii, Biblioteche Senza Frontiere we Włoszech oraz Europejskim Biurem Stowarzyszeń Bibliotecznych, Informacyjnych i Dokumentacyjnych (EBLIDA) w ramach projektu „LiBri”.

Osoby z doświadczeniem migracji mają specyficzne potrzeby, które różnią się znacznie od potrzeb typowych użytkowników i użytkowniczek bibliotek. W projekcie „LiBri” pomagamy bibliotekom w odpowiadaniu na te potrzeby poprzez tworzenie przyjaznego środowiska sprzyjającego integracji i współpracy. Jest to dwuletni projekt zainicjowany w maju 2024 roku, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF). Jego celem jest wzmocnienie roli 50 bibliotek w całej Europie jako włączających, dostępnych przestrzeni, które aktywnie wspierają osoby z doświadczeniem migracji. Realizując ten projekt, chcemy pomóc bibliotekom lepiej przygotować się do działania w różnorodnych społecznościach, których częścią są osoby z doświadczeniem migracji.

Więcej informacji o projekcie „LiBri” można znaleźć na stronach projektu:

<https://www.bibliosansfrontieres.org/libri/>

<https://www.libri.org.pl/>

W tym przewodniku zostały omówione kluczowe zagadnienia oraz zasoby zgromadzone podczas badań przeprowadzonych na pierwszym etapie projektu.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Przewodnik	7
• Podstawowe pojęcia 8 związane ze społecznym włączaniem, dostępnością i tworzeniem bezpiecznych przestrzeni • Obszar działania 1: 12 Przyjazne, otwarte, bezpieczne przestrzenie • Obszar działania 2: 18 Dobrostan emocjonalny i społeczny • Obszar działania 3: 22 Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomocowymi • Praktyczne porady i odpowiedzi 27 dla bibliotekarek/bibliotekarzy • Podsumowanie 28 • Bibliografia 29 • Dodatkowe zasoby 30	
Scenariusze zajęć i wydarzeń	33
• Wydarzenie 1: 34 Dyskusja w grupie fokusowej na temat otwartych, bezpiecznych, dostępnych przestrzeni bibliotecznych • Wydarzenie 2: 38 Oprowadzanie po bibliotece z przewodnikiem • Wydarzenie 3: 41 Warsztat dla zespołu biblioteki • Wydarzenie 4: 45 Sesje biblioterapii • Wydarzenie 5: 49 „Stacja relaksu” • Wydarzenie 6: 52 Tworzenie lokalnej książki telefonicznej (warsztat z partnerami) • Wydarzenie 7: 56 Spotkania informacyjne • Wydarzenie 8: 59 Plakaty powitalne i oznakowanie	

PRZEWODNIK

PODSTAWOWE POJĘCIA

Dostępność i otwartość

Włączanie polega na tworzeniu środowiska, w którym **wszystkie osoby**, bez względu na swoje cechy osobiste – takie jak wiek, płeć, niepełnosprawność, narodowość, język, status migracyjny lub inne czynniki – **czują się mile widziane, szanowane i mają możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.**

Dla bibliotek otwartość i włączanie społeczne oznacza coś więcej niż tylko zapewnienie przyjaznej przestrzeni; istotne jest również zadbanie o to, aby wszystkie osoby w danej społeczności miały równy dostęp do zasobów i usług oraz aby ich zróżnicowane doświadczenia, bariery i potrzeby były rozpoznawane i uwzględniane. Szczególną uwagę należy zwrócić na użytkowników z niepełnosprawnościami, mniejszości językowe, osoby o różnym poziomie kompetencji cyfrowych lub osoby w skomplikowanych sytuacjach prawnych i społecznych, jak na przykład migrantki i migranci.¹

Włączanie nie jest procesem przebiegającym tak samo w każdym przypadku. Potrzeby osób ubiegających się o status uchodźcy, uchodźczyń/uchodźców, migrantek/migrantów zarobkowych, osób bez dokumentów, ofiar handlu ludźmi i migrantek/migrantów drugiego pokolenia są zróżnicowane, dlatego biblioteki potrzebują różnych sposobów działania, by móc na nie odpowiedzieć.²

Wsparcie psychospołeczne

Osoby z doświadczeniem migracji często mają za sobą trudne lub **traumatyczne sytuacje**, takie jak rozdzielenie rodziny, przymusowe przesiedlenia, życie w poczuciu zagrożenia i brak dostępu do podstawowych usług. Takie doświadczenia mogą znacząco pogorszyć dobrostan, zwłaszcza dzieci i innych grup wrażliwych.

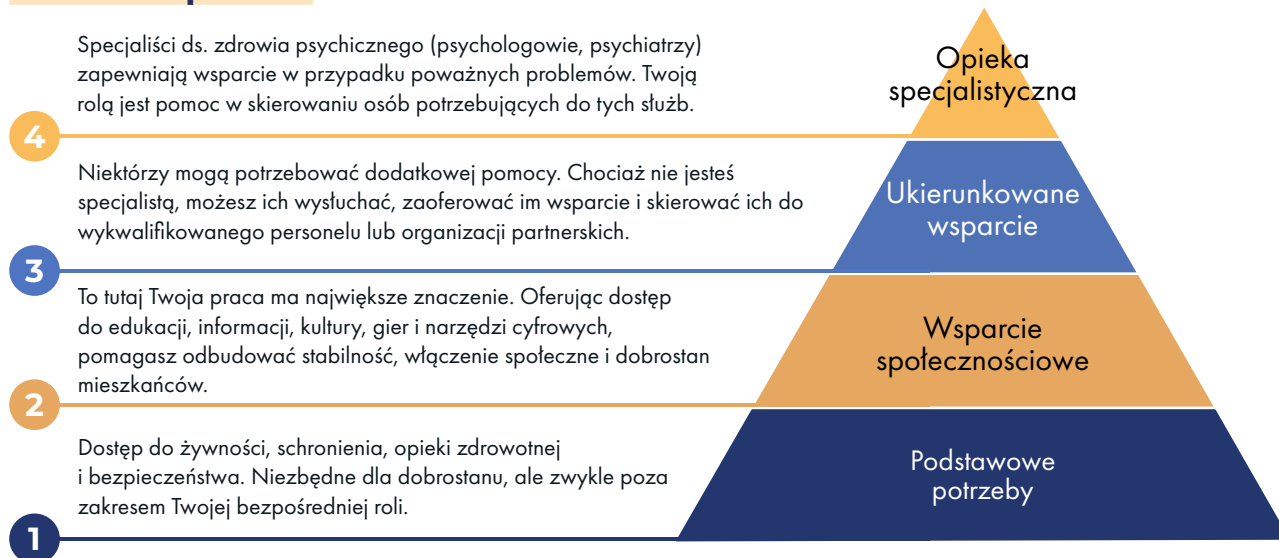
Wsparcie psychospołeczne to pomoc udzielona na miejscu lub przez podmiot zewnętrzny mająca na celu **poprawę psychicznego lub społecznego dobrostanu**. Takie wsparcie obejmuje cztery powiązane ze sobą poziomy, często przedstawiane w formie piramidy. Zrozumienie tych poziomów może pomóc bibliotekarkom/bibliotekarzom określić, gdzie pasują ich działania i jak reagować, gdy pojawią się poważniejsze potrzeby.³

¹UNESCO, *IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022*, 2022.

²Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, *World Migration Report 2020*, 2020.

³UNICEF, *Operational Guidelines. Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Humanitarian Settings. Three-Tiered Support for Children and Families.*, 2020.

Hierarchia potrzeb

Na co zwrócić szczególną uwagę?

Specjalistycznej pomocy mogą potrzebować osoby, które:

- wykazują wycofanie społeczne i unikają kontaktu z innymi,
- odmawiają uczestnictwa lub współpracy,
- odczuwają długotrwały smutek, apatię lub wahania nastroju,
- są agresywne lub w nietypowy sposób wyrażają krytykę,
- chcą zrobić sobie krzywdę.

Jak reagować właściwie?

- Zanim podejmiesz jakiegokolwiek działania, porozmawiaj ze swoim zespołem – zasięgnij drugiej opinii.
- Zachowaj delikatność w swoim podejściu do danej osoby. Podziel się swoimi spostrzeżeniami bez osądzania.
- Zaoferuj informacje o dostępnych usługach wsparcia.
- Jeśli to możliwe, zaangażuj rodzinę – może pomóc w przekazaniu informacji.
- Uszanuj wybór: jeśli ktoś odmawia pomocy, nie nalegaj.

Ważne:

Nie specjalizujesz się w zdrowiu psychicznym. Twoja rola polega na **obserwowaniu, słuchaniu i kierowaniu dalej**, a nie na stawianiu diagnoz i bezpośredniej interwencji. Nie wywieraj presji, nie przyjmuj założeń, które mogą szkodzić, a nie pomagać.

Znaczenie dostępu do informacji

Kluczowym elementem otwartego środowiska jest dostęp do informacji. Biblioteki odgrywają ważną rolę jako **punkty informacji** zapewniające dostęp do niezbędnych zasobów i usług ludziom, którzy tego potrzebują. Dotyczy to zwłaszcza osób nowo przybyłych, którym pilnie potrzebne są informacje o mieszkaniach, opiece zdrowotnej, pracy, nauce języka i korzystaniu z lokalnych instytucji.¹ Po przybyciu do nowego kraju wiele osób z doświadczeniem migracji napotyka na bariery i zakłócenia w kanałach informacyjnych, z których dotychczas korzystały. Często tracą one zaufane źródła i systemy, pojawiają się też nowe przeszkody:

• Język • Różnice kulturowe • Czynniki psychologiczne	• Nieznane źródła i kanały informacyjne • Podziały cyfrowe • Niski poziom umiejętności czytania i pisanian²

Rozpoznając te bariery i podejmując proaktywne kroki w celu zapewnienia luk informacyjnych, biblioteki mogą wzmocnić to, co badaczka Annemaree Lloyd (2015) nazywa „**odpornością informacyjną**”³. Innymi słowy: biblioteki mogą pomóc osobom nowo przybyłym odbudować umiejętność wyszukiwania, oceniania i dzielenia się informacjami, pielęgnując jednocześnie więzi społeczne i zaufanie społeczności.

Bezpieczne przestrzenie

Bezpieczna przestrzeń to przystań dla osób w potrzebie, w której można rozmawiać, prosić o wsparcie i otrzymywać je, bez obawy przed osądzaniem, nadużyciami lub przemocą.⁴

Biblioteki są przez większość ludzi postrzegane jako miejsca do nauki, spędzania wolnego czasu i podtrzymywania kontaktów społecznych. Jednak dla osób z doświadczeniem migracji, zwłaszcza tych, które zostały zmuszone do opuszczenia swoich krajów, są to również miejsca, w których mogą one zaspokoić swoje podstawowe potrzeby, np. odpocząć, skorzystać z internetu czy toalety. Świadomość tej sytuacji wymaga zatem przygotowania usług informacyjnych i przestrzeni biblioteki w taki sposób, by z empatią i wrażliwością na specyficzne potrzeby tych osób, móc skutecznie im pomagać.

¹Sofia Serra and Jorge Revez, „[Social Inclusion of Refugees and Asylum Seekers: The Role of Public Libraries in the Lisbon Metropolitan Area](#)”, *Journal of Librarianship and Information Science* 56, nr 2 (1 czerwca 2024): 397–414.

²Chunying Wang et al., „[Towards Better Information Services: A Framework for Immigrant Information Needs and Library Services](#)”, *Library & Information Science Research* 42, nr 1 (1 stycznia 2020): 101000.

Tabela 1: Przykłady dodatkowych potrzeb migrantek/migrantów, które może zaspokoić biblioteka

Potrzeba	Sen i wypoczynek	Higiena / toaleta	Internet / ładowanie urządzeń
Wyjaśnienie	Ciche, bezpieczne miejsce, w którym można usiąść i odpocząć, gdy inne możliwości nie są dostępne.	Dostęp do czystych, bezpłatnych i bezpiecznych toalet.	Ładowanie urządzeń i dostęp do sieci Wi-Fi (np. w celu komunikacji z rodziną, dostępu do informacji).
Ryzyko/bariera	Personel może obudzić lub poprosić osoby o opuszczenie miejsca; zachowanie postrzegane jako niewłaściwe przez innych.	Toalety mogą być zamykane, monitorowane lub dostępne tylko dla „odwiedzających”.	Ograniczona liczba gniazdek, ograniczenia czasowe na komputerach stacjonarnych, konieczność logowania lub kontrola dostępu personelu.
Wskazówka dla bibliotekarek/ bibliotekarzy	Wykaż się empatią, pozwól na krótki odpoczynek lub sen, jeśli jest to bezpieczne; przedkładaj ochronę dobrostanu nad egzekwowanie zasad.	Czytelnie oznacz (za pomocą obrazu) toalety i dopilnuj, by były one otwarte/dostępne. Przygotuj koszyk z bezpłatnymi podpaskami, tamponami i pieluchami dla małych dzieci.	Stosuj elastyczne zasady dostępu do internetu, udostępnij możliwość logowania się jako „gość”, stosuj widoczne oznaczenia miejsca wraz z czytelną informacją, jak się połączyć.

Dostępna, otwarta przestrzeń to nie tylko miejsce, ale także ludzie, którzy są za nie odpowiedzialni. Pracownicy biblioteki powinni być przyjaźnie nastawieni, wrażliwi kulturowo i starać się, aby wszyscy goście czuli się mile widziani. Oznacza to:

- Używanie pełnego szacunku i zrozumiałego języka.
- Umiejętność rozpoznawania i poszanowanie różnic kulturowych.
- Unikanie założeń i stereotypów na temat osób z doświadczeniem migracyjnym.
- Zadawanie pytań o potrzeby takich osób, zachęcanie ich do rozmowy i zgłaszania swoich propozycji do oferty bibliotecznej.

³Annemaree Lloyd, „Stranger in a Strange Land; Enabling Information Resilience in Resettlement Landscapes”, *Journal of Documentation* 71, no. 5 (14 września 2015): 1029–42.

⁴UNHCR, *Guidance on How to Create Your Own Safe Space*, UNHCR UK, dostęp 12 kwietnia 2025.

OBSZAR DZIAŁANIA 1:

Przyjazne,
otwarte,
bezpieczne
przestrzenie

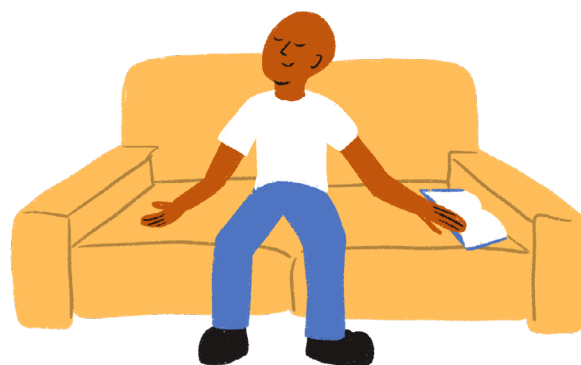

Osoby z doświadczeniem migracji mają pilne potrzeby, którym biblioteki są w stanie sprostać, np. dostęp do internetu, bezpieczne miejsce do odpoczynku, czy nawet zaplecze higieniczne. Mimo to wiele osób nie czuje się w takich miejscach dobrze ani bezpiecznie. Dotyczy to w szczególności krajów, w których prawa osób ubiegających się o status uchodźcy nie są w pełni respektowane, dlatego osoby te nie mają zaufania do instytucji publicznych, zwłaszcza jeśli spotkały się wcześniej z inwigilacją, dyskryminacją lub wykluczeniem.

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

Biblioteki mogą być pierwszymi punktami dostępu do informacji dla migrantów/migrantek,

ułatwiać im korzystanie z usług publicznych i nawiązywanie kontaktów społecznych. Jednak, by móc odpowiadać na ich potrzeby, powinny najpierw stworzyć **bezpieczną przestrzeń** i wypracować zasady przyjaznej, skutecznej komunikacji na temat tego, czym się zajmują, a ponadto akcentować swoją otwartość dla wszystkich.

JAK BIBLIOTEKI PRZEKSZTAŁCAJĄ SWOJE PRZESTRZENIE, ABY ZAPEWNIĆ OTWARTOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ?

1 Skuteczna komunikacja i zarządzanie przestrzenią

Dla wielu osób nowo przybyłych pierwszy kontakt z biblioteką, np. poprzez oznakowanie budynku, stronę internetową czy rozmowę z personelem, może zadecydować o tym, czy uznają, że jest to miejsce otwarte i przyjazne. Zasady otwartej komunikacji mogą pomóc w przełamaniu barier językowych i kulturowych, dzięki czemu migrantki/migranci będą mogli łatwo zrozumieć, jakie usługi są dla nich dostępne i czuć się komfortowo podczas korzystania z nich.

Wielojęzyczny przewodnik powitalny | FRANCJA

We Francji Biblioteka w Bobigny opracowała **wielojęzyczny przewodnik powitalny** dostępny w sześciu językach (angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, tamilskim, tureckim). Przewodnik jest dostępny zarówno w wersji drukowanej, jak i online. Jest on regularnie udostępniany w miejscach publicznych, takich jak ośrodki kultury i urzędy miejskie, dlatego osoby nowo przybyte mogą się z nim zapoznać, zanim jeszcze przekroczą próg biblioteki.

Narzędzia komunikacji, z których możesz skorzystać, to:

**Wielojęzyczne
przewodniki
powitalne**

Dostępne zarówno w wersji drukowanej, jak i online, aby zapewnić wszystkim dostęp do najważniejszych informacji. Umieść je przy wejściu, w dobrze oświetlonym, łatwym do zauważenia miejscu.

**Plakaty i ulotki
informacyjne**

W miejscach użyteczności publicznej (np. w szkołach, organizacjach pozarządowych, kościołach, instytucjach pomocy społecznej) i w mediach społecznościowych.

**Widoczny znak z
informacją w pobliżu
wejścia**

Na przykład napis „To jest bezpieczna przestrzeń” podkreślający, że otwartość i bezpieczeństwo wszystkich odwiedzających to ważne dla biblioteki wartości. Możesz również umieścić tabliczki z zasadami obowiązującymi w bibliotece.

**Przypinki językowe /
etykiety imienne dla
personelu**

Ośmielają osoby nieznające języka do poproszenia o pomoc.

**Zaprojektowanie
wejścia do biblioteki,**

Wejście powinno być przyjazne dla osób odwiedzających bibliotekę. Poproś o opinię, jak to zrobić, osoby z doświadczeniem migracji. Zastąp tablice informacyjne z dużą ilością tekstu oznakowaniem wizualnym (z czytelnymi symbolami łazienki, punktu informacji, komputerów itp.).

Drobne zmiany w organizacji i oznakowaniu przestrzeni biblioteki, np. wyeksponowanie książek w językach obcych, mogą znacznie poprawić sposób korzystania z niej, zapobiec dezorientacji i stworzyć przyjazną atmosferę dla wszystkich.

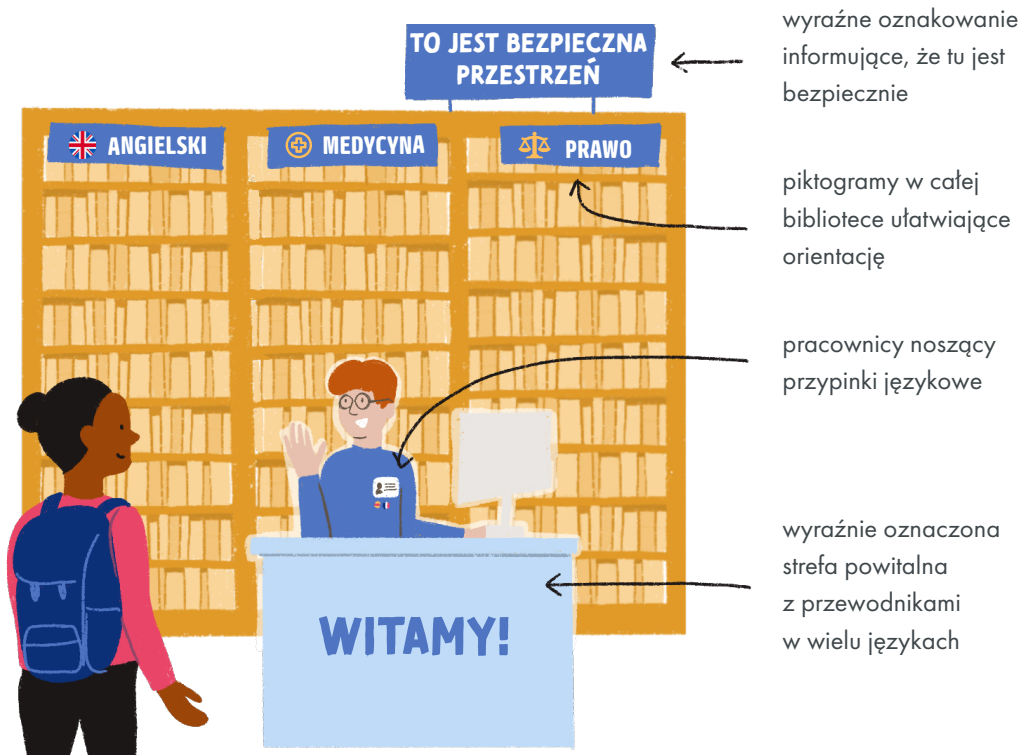
Przed

Biblioteka mniej przyjazna dla użytkownika

Po

Odmieniona, włączająca przestrzeń biblioteczna

2 Przyjazna, otwarta postawa

Postawa wyrażająca otwartość i gościnność to coś więcej niż tylko oferowanie odpowiednich usług, wymaga bowiem podjęcia świadomego wysiłku na rzecz niwelowania barier, formalnych i nieformalnych, promowania wrażliwości kulturowej i budowania zaufania wśród osób nowo przybyłych. Oto kilka przykładów praktyk powitalnych:

- **Obniżanie barier administracyjnych:** We Francji wiele bibliotek publicznych, np. w Paryżu, Villeurbanne i Le Vigan, dostosowało swoje procedury rejestracyjne w taki sposób, by dopuścić alternatywne formy potwierdzania tożsamości, takie jak „lokalne karty obywatelskie”, dzięki czemu brak formalnych dokumentów nie wyklucza z korzystania z oferty bibliotecznej. Obniżenie opłat może również zmniejszyć bariery w korzystaniu z bibliotek.
- **Szkolenie personelu i wrażliwość kulturowa:** Szkolenie pracowników pierwszego kontaktu na temat empatycznego podejścia w obsłudze nowych użytkowników biblioteki, otwartej mowy ciała i komunikacji uwzględniającej różnice kulturowe jest kluczowym elementem budowania zaufania. Na przykład sieć bibliotek publicznych (mediatek) departamentu Jura we Francji przeprowadziła szkolenia na temat obsługi osób nowo przybyłych, obejmujące takie tematy, jak: społeczna rola bibliotek, terminy i wyrażenia związane ze zjawiskiem

migracji oraz tworzenie oferty biblioteki uwzględniającej różnice kulturowe.

Organizacja BSF opracowała materiały szkoleniowe dla bibliotekarek/bibliotekarzy, które pomogą im w projektowaniu oferty biblioteki dla osób z doświadczeniem migracji. Aby uzyskać więcej informacji, skontaktuj się z nami: library.bridges@bibliosansfrontieres.org

Tworzenie bezpiecznej, otwartej przestrzeni – krótka lista kontrolna:

- Czy przy wejściu jest znak z napisem „To miejsce jest bezpieczne”?
- Czy strona internetowa biblioteki jest dostępna w wielu językach?
- Czy materiały wielojęzyczne są widoczne i dostępne?
- Czy osoby nieznające miejscowego języka mogą poruszać się po bibliotece bez konieczności korzystania ze wsparcia personelu?
- Czy pracownicy mają widoczne identyfikatory językowe?
- Czy biblioteka przeprowadziła konsultacje z lokalną grupą migrantek/migrantów na temat ich potrzeb i doświadczeń jako użytkowników?

¹Mairie de Villeurbanne, „La Carte de la Citoyenneté locale”, dostęp 14 kwietnia 2025.

²Library Bridges (LiBri), *Desk Research Report: Context Elements and Existing Initiatives for TCN-Welcoming Libraries in Francy, Italy, Latvia, Poland, and Romania*, wrzesień 2024.

OBSZAR DZIAŁANIA 2:

Dobrostan
emocjonalny
i społeczny

Wiele osób przybywa do nowego kraju mając za sobą **trudną podróż i często traumatyczne doświadczenia**, dlatego pilnie potrzebuje bezpiecznej przestrzeni. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zespół stresu pourazowego (PTSD), zaburzenia nastroju i depresja są najczęściej zgłaszanymi schorzeniami przez migrantki/migrantów w Europie, zwłaszcza przez uchodźczynie/uchodźców i osoby ubiegające się o status uchodźcy.¹ Ponadto dzieci migrujące przez Europę często padają ofiarą przemocy i nadużyć. Badania organizacji Save the Children wskazują, że takie doświadczenia są niemal powszechne wśród osób przemieszczających się szlakiem bałkańskim.² Podobne ryzyko przemocy fizycznej i seksualnej odnotowano na szlakach migracyjnych między Afryką Północną a Południową Europą.³

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

Biblioteki mogą wspierać osoby posiadające bolesne doświadczenia związane ze stratą i koniecznością adaptacji w nowym środowisku,

zapewniając im nie tylko miejsce do nauki i zdobywania informacji, ale także komfort emocjonalny i kontakty społeczne.

Bibliotekarki i bibliotekarze nie są osobami specjalizującymi się w dziedzinie zdrowia psychicznego,

jednak często pełnią rolę pierwszego kontaktu dla osób potrzebujących wsparcia. Stosując zasady empatycznej komunikacji, praktykując uważność na doświadczenia traumatyczne oraz działając we współpracy ze specjalistycznymi instytucjami, biblioteki mogą zapewnić znaczące wsparcie emocjonalne i społeczne.

¹Światowa Organizacja Zdrowia, *The Health of Refugees and Migrants in the WHO European Region*, 30 sierpnia 2023.

²Save the Children, „*Children Migrating to Europe Experience Horrific Rates of Violence, Abuse and Trauma: Report*”, Save the Children International, 13 września 2022.

³Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), Mixed Migration Centre (MMC) oraz Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), red., *On This Journey, No One Cares if You Live or Die*, t. 2: *Abuse, Protection, and Justice along Routes between East and West Africa and Africa's Mediterranean Coast: A Route-Based Perspective on Key Risks* (Geneva: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, 2024).

JAK BIBLIOTEKI MOGĄ WSPIERAĆ DOBROSTAN EMOCJONALNY I SPOŁECZNY MIGRANTEK/MIGRANTÓW?

1 Uzdrawianie poprzez czytanie: Biblioterapia i warsztaty twórcze

Biblioteki w całej Europie coraz chętniej wykorzystują terapeutyczny potencjał czytania, opowiadania historii i twórczej ekspresji. Inicjatywy takie jak biblioterapia, warsztaty artystyczne i ruchowe oraz biblioteczne grupy czytelnicze nie tylko budują dobrostan, ale także wspierają integrację w lokalnej społeczności i rozwijają ekspresję osobistą.

Kolorowe Sylaby

| POLSKA

W Polsce Oddział Dziecięcy Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Z. Herberta w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi cotygodniowe warsztaty „Kolorowe Sylaby” dla dzieci ukraińskich uchodźczyń/uchodźców w wieku przedszkolnym. Od początku programu prawie 2000 dzieci wzięło udział w zajęciach łączących biblioterapię, terapię przez sztukę, ruch i terapię językową. Zastosowana metoda pracy pomaga w nauce polskiego słownictwa, jak i w odwróceniu uwagi od traumatycznych myśli. Celem zajęć jest nie tylko opanowanie języka, ale także zbudowanie emocjonalnego dobrostanu poprzez twórcze działania.¹

¹Library Bridges (LiBri), [Desk Research Report. Context Elements and Existing Initiatives for TCN-Welcoming Libraries in Francy, Italy, Latvia, Poland, and Romania](#), wrzesień 2024.

2 Poradnictwo i wsparcie grupowe

Niektóre biblioteki udostępniają swoją przestrzeń na potrzeby świadczenia specjalistycznego wsparcia psychospołecznego, jak na przykład w Rumunii:

Indywidualne doradztwo | RUMUNIA

W Rumunii biblioteka okręgowa im. Ioana N. Romana w Konstancy prowadziła projekt, w którym świadczyła indywidualne doradztwo i wsparcie grupowe dla osób z Ukrainy z doświadczeniem uchodźczym, którym pomagała złagodzić stres psychiczny i wzmocnić więzi społeczne.²

²Library Bridges (LiBri)

OBSZAR DZIAŁANIA 3:

Współpraca
z lokalnymi instytucjami
i organizacjami
pomocowymi

Zaznajamianie się z obowiązującymi przepisami i procedurami to dla migrantek/migrantów długi, skomplikowany proces, w szczególności dla osób, które nie znają dobrze swoich praw i nie posługują się biegle językiem kraju przyjmującego. Jednak możliwość korzystania z podstawowych usług, takich jak zakwaterowanie, świadczenia finansowe, opieka zdrowotna, edukacja czy pozwolenia na pracę, zależy od umiejętności **skutecznego poruszania się po procedurach administracyjnych i poszukiwania dostępnych usług.**

DLACZEGO JEST TO WAŻNE DLA BIBLIOTEKAREK I BIBLIOTEKARZY

Partnerstwa są podstawą każdej skutecznej strategii bibliotecznej wspierającej migrantki/migrantów.

Biblioteki, które aktywnie współpracują z lokalnymi organami administracyjnymi, organizacjami non-profit i innymi podmiotami udzielającymi wsparcia osobom z doświadczeniem migracji, mogą skuteczniej informować takie osoby o ich prawach, lepiej rozumieją aktualne potrzeby społeczności i sprawniej łączą osoby nowo przybyłe z właściwymi zasobami i usługami.

JAK BIBLIOTEKI WSPIERAJĄ MIGRANTKI/MIGRANTÓW POPRZEC PARTNERSTWA WIELOSTRONNE

1 Tworzenie centrów informacyjnych i wsparcia

Biblioteki często pełnią rolę pierwszego punktu kontaktu dla migrantek/migrantów, oferując im wstępne wskazówki dotyczące poruszania się po lokalnych systemach administracyjnych i łącząc ich ze specjalistycznymi usługami. Dzięki budowaniu silnych partnerstw z różnymi podmiotami biblioteki są lepiej przygotowane do reagowania na potrzeby wykraczające poza ich zakres działalności.

- Udostępniaj aktualne informacje o usługach i organizacjach działających w Twojej okolicy
- Kieruj osoby z doświadczeniem migracji do odpowiednich instytucji i organizacji (np. służba zdrowia, mieszkalnictwo, porady prawne)
- Na bibliotecznych komputerach lub tabletach udostępniaj ważne strony internetowe, np. strony z lokalnymi usługami
- Organizuj wspólne wydarzenia z partnerami lub spotkania informacyjne

Biblioteki mogą również rozważyć przygotowanie prostego „pakietu startowego” dla nowych mieszkańców: zestawu podstawowych informacji, katalogów usług i lokalnych kontaktów, które pomogą nowo przybyłym osobom poczuć pewność i wsparcie w nowym otoczeniu.

Oficjalne informacje

| ŁOTWA

Łotewskie biblioteki publiczne oferują migrantkom/migrantom oficjalne informacje od władz państwowych i lokalnych na temat warunków pobytu, edukacji, możliwości samokształcenia i zatrudnienia. Migrantki/migranci mają również bezpłatny i nieograniczony dostęp do materiałów bibliotecznych, źródeł wiadomości, stanowisk komputerowych i usług internetowych / Wi-Fi – niezbędnych narzędzi pozwalających pozostać w kontakcie i być na bieżąco.

Życie w Dolinie Aosty

| WŁOCHY

We Włoszech, autonomiczny region Valle D'Aosta, we współpracy z biblioteką regionalną Bruno Salvadoriego, wdrożył projekt „Życie w Dolinie Aosty”. Oprócz udzielania porad na temat włoskiej edukacji obywatelskiej, kultury oraz usług krajowych i lokalnych, zainstalowano także stanowiska multimedialne, za pomocą których osoby z doświadczeniem migracji mogą korzystać z usług online.¹

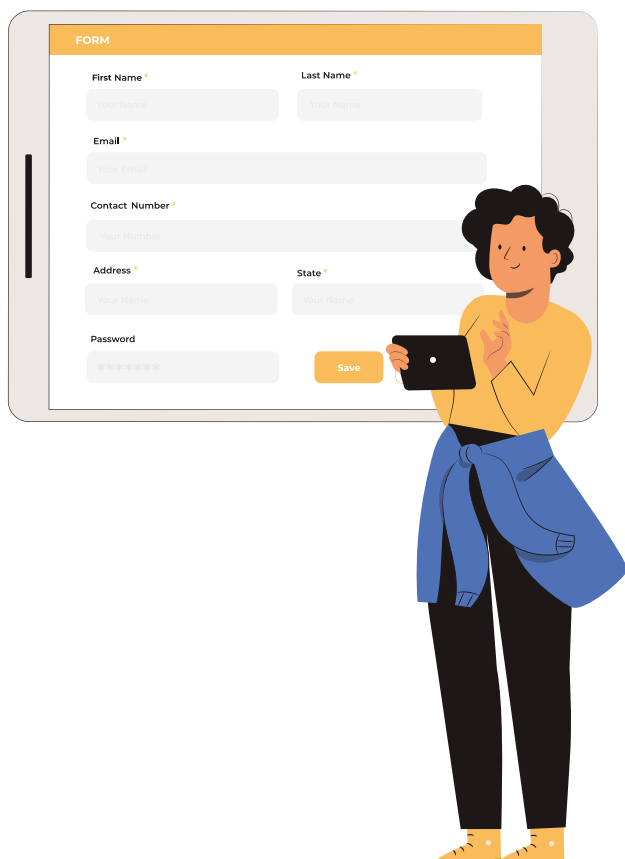
¹ [Aosta Valley Library System, „Progetti FAMI”, Sistema Bibliotecario Valdostano](#), dostęp 14 kwietnia 2025.

Uważność na doświadczenie traumatyczne – szybka lista kontrolna:

- Czy z wyprzedzeniem wyjaśniasz zmiany w otoczeniu (np. zamknięcie drzwi lub przyciemnienie światła)?
- Czy oferujesz wybór, gdy jest to możliwe (np. różne miejsca do siedzenia, alternatywne ćwiczenia)?
- Czy zwracasz uwagę na ton głosu, mowę ciała i mimikę?
- Czy akceptujesz emocje i unikasz języka osądzającego (np. mówisz „To brzmi jak trudna sytuacja” zamiast „Uspokój się”)?
- Czy przestrzegasz stałych procedur

i informujesz o zmianach przed ich wprowadzeniem?

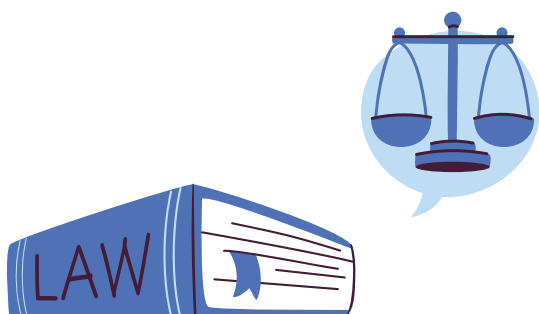
- Czy zapewniasz uczestniczki/uczestników, że ich dane osobowe będą traktowane z należytą starannością i poufnością?
- Czy regularnie pytasz siebie i innych o samopoczucie – w sensie emocjonalnym, nie tylko praktycznym?
- Czy znajdujesz w ciągu dnia czas na aktywne słuchanie i budowanie zaufania?

2 Specjalne sesje wsparcia społecznego

Niektóre instytucje i organizacje prowadzą kompleksowe projekty, których celem jest zwiększenie dostępu migrantek/migrantów do różnorodnych usług. Projekty te są skierowane bezpośrednio do osób z doświadczeniem migracji lub do bibliotekarek/bibliotekarzy i innych organizacji pracujących z migrantkami/migrantami.

Przed podjęciem takich działań niezbędne jest **rozpoznanie i zrozumienie potrzeb różnych grup osób z doświadczeniem migracji**. Badania pokazują, że chociaż biblioteki są powszechnie postrzegane jako instytucje cieszące się społecznym zaufaniem i skutecznie odpowiadają na potrzeby osób nowo przybyłych, wiele bibliotekarek i bibliotekarzy przyznaje, że nie ma bezpośredniej styczności z osobami z doświadczeniem migracji i nie zdaje sobie sprawy z wyzwań, z jakimi borykają się takie osoby.¹ Rozwiązaniem tego problemu mogłyby być regularne konsultacje z grupami migrantek/migrantów, organizacjami udzielającymi im wsparcia i innymi zaangażowanymi podmiotami.

Szkolenia | FRANCJA

W **Nantes we Francji** władze miejskie wprowadziły szkolenia dla bibliotekarek/bibliotekarzy na temat zagadnień związanych z migracją, zapewniając im wiedzę na temat istniejących usług dla migrantek/migrantów oraz zasobów dla specjalistów mających w pracy kontakt z tymi osobami. Dzięki temu bibliotekarki/bibliotekarze mogą pełnić rolę pośredników, świadomie kierujących osoby potrzebujące do odpowiednich usług.

Indywidualne sesje poradnictwa | FRANCJA

W paryskiej **Bibliothèque Publique d'Information** przeszkoleni mediatorzy oferują krótkie, indywidualne sesje poradnictwa bez konieczności wcześniejszego umawiania się. Te 20-minutowe wywiady pomagają określić potrzeby użytkowników i skierować ich do odpowiednich usług, w tym pomocy prawnej, wsparcia administracyjnego i usług społecznych.² Poza godzinami otwarcia biblioteka oferuje również możliwości samokształcenia dla grup skierowanych przez instytucje wsparcia socjalnego, a także udostępnia specjalną strefę dla osób pracujących w organizacjach i instytucjach zajmujących się pomocą społeczną.³

¹Serra and Revez, „Social Inclusion of Refugees and Asylum Seekers”.

²Bibliothèque Publique d'Information, 'Permanence d'aide juridique à la Bpi', Fiche pratique (Bpi, 8 lutego 2019).

³Bibliothèque Publique d'Information, 'Accueil des associations du champ social à la Bpi', Fiche pratique (Bpi, 26 kwietnia 2024).

PRAKTYCZNE PORADY I PODPOWIEDZI

Poniżej znajduje się lista przydatnych wskazówek i podpowiedzi, które warto mieć na uwadze, tworząc przyjazne punkty informacji i współpracując z partnerami, by lepiej wspierać osoby z doświadczeniem migracji:

Porada lub podpowiedź	Wyjaśnienie
Stosuj czytelne oznakowanie i materiały	Zadbaj o to, aby użytkownicy mogli intuicyjnie poruszać się po bibliotecznej przestrzeni i uzyskiwać łatwy dostęp do usług.
Stwórz kanały regularnej komunikacji	Ustal, jakimi kanałami komunikacji będziesz się kontaktować z kluczowymi organizacjami partnerskimi, by – jeśli to konieczne – kierować do nich potrzebujące osoby.
Stwórz listę lokalnych instytucji, organizacji i usług	Nawiąż kontakty z organizacjami i innymi podmiotami pracującymi z osobami z doświadczeniem migracji. Aktualizuj na bieżąco zebrane informacje.
Zapewnij zespołowi biblioteki szkolenie w zakresie edukacji międzykulturowej	Zadbaj o to, by pracownicy biblioteki posiadali podstawową wiedzę na temat migracji i empatycznej komunikacji.
Przygotuj klarowne zasady kierowania osób potrzebujących do właściwych instytucji, organizacji i usług	Stwórz i aktualizuj bazę danych lokalnych usług (prawnych, dot. ochrony zdrowia, mieszkalnictwa itp.), by szybko docierać do potrzebnych informacji.
Współorganizuj wydarzenia z partnerami	Wzmocnij widoczność i relacje poprzez współorganizowanie warsztatów, sesji informacyjnych i wydarzeń kulturalnych.
Proś o rady i opinie osoby z doświadczeniem migracji, instytucje i organizacje partnerskie	Stale monitoruj dostępność i adekwatność prowadzonych działań, a w razie potrzeby usprawniaj je.

PODSUMOWANIE

Biblioteki odgrywają kluczową rolę we wspieraniu osób z doświadczeniem migracji, które dostosowują się do życia w nowym dla siebie otoczeniu. Tworząc otwarte, bezpieczne przestrzenie, oferując wsparcie emocjonalne i społeczne, a także budując partnerstwa z lokalnymi instytucjami i organizacjami, biblioteki mogą niwelować bariery i pomagać osobom nowo przybyłym w korzystaniu z niezbędnych usług i zasobów, nawiązywaniu kontaktów i kształtowaniu poczucia przynależności w lokalnej społeczności. Dzięki niewielkim zmianom w organizacji i oznakowaniu bibliotecznej przestrzeni, przyjęciu przez zespół biblioteki empatycznej postawy oraz wprowadzeniu usług i działań skierowanych do osób potrzebujących, biblioteki mogą stać się miejscami schronienia, nauki i szacunku dla praw i godności wszystkich ludzi.

BIBLIOGRAFIA

- Aosta Valley Library System. „Progetti FAMI”. Sistema Bibliotecario Valdostano. Dostęp 14 kwietnia 2025. <https://biblio.regione.vda.it:443/attivita/intercultura/progetti-fami>.
- Bibliothèque Publique d'Information. „Accueil des associations du champ social à la Bpi”. Fiche pratique. Bpi, 26 kwietnia 2024. <https://pro.bpi.fr/ark:/34201/fp10029824t>.
- Permanence d'aide juridique à la Bpi”. Fiche pratique. Bpi, 8 lutego 2019. <https://pro.bpi.fr/ark:/34201/fp10032985t>.
- Grossman S, Agosto DE, Winston M, et al. „How Public Libraries Help Immigrants Adjust to Life in a New Country: A Review of the Literature”. *Health Promotion Practice*. 2021;23(5):804–816. doi:10.1177/15248399211001064
- Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji. *World Migration Report 2020*, 2020. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020_en_ch_6.pdf.
- Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), Mixed Migration Centre (MMC) i Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), red. *On This Journey, No One Cares if You Live or Die, t. 2: Abuse, Protection, and Justice along Routes between East and West Africa and Africa's Mediterranean Coast: A Route-Based Perspective on Key Risks*. Genewa: Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, 2024, <https://www.unhcr.org/sites/default/files/2024-07/PUB2023-093-EL-On-this-journey-vol-2%2003-July-24%20WEB.pdf>.
- Biblioteczne Mosty (LiBri). *Desk Research Report. Context Elements and Existing Initiatives for TCN-Welcoming Libraries in Francy, Italy, Łotwa, Poland, and Romania*, wrzesień 2024. <https://eblida.org/wp-content/uploads/2024/10/Deliverable-2.2-Desk-Research-report-catalogue-of-initiatives-and-contents.pdf>.
- Lloyd, Annemaree. „Stranger in a Strange Land; Enabling Information Resilience in Resettlement Landscapes”. *Journal of Documentation* 71, nr 5 (14 września 2015): 1029–42. <https://doi.org/10.1108/JD-04-2014-0065>.
- Mairie de Villeurbanne. „La Carte de la Citoyenneté locale”. Dostęp 14 kwietnia 2025. <https://www.villeurbanne.fr/je-participe/ou-m-impliquer/la-carte-de-citoyennete-locale>.
- Save the Children. „Children Migrating to Europe Experience Horrific Rates of Violence, Abuse and Trauma: Report”. Save the Children International, 13 września 2022. <https://www.savethechildren.net/news/children-migrating-europe-experience-horrific-rates-violence-abuse-and-trauma-report>.
- Serra, Sofia, and Jorge Revez. „Social Inclusion of Refugees and Asylum Seekers: The Role of Public Libraries in the Lisbon Metropolitan Area”. *Journal of Librarianship and Information Science* 56, nr 2 (1 czerwca 2024): 397–414. <https://doi.org/10.1177/09610006221146549>.
- UNESCO. *IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022*, 2022. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385149>.
- UNHCR. *Guidance on How to Create Your Own Safe Space*. UNHCR UK. Dostęp 12 kwietnia 2025. <https://www.unhcr.org/uk/media/guidance-how-create-your-own-safe-space>.
- UNICEF. *Operational Guidelines. Community-Based Mental Health and Psychosocial Support in Humanitarian Settings. Three-Tiered Support for Children and Families.*, 2020, <https://www.unicef.org/media/52171/file>.

- Wang, Chunying, Ruhua Huang, Jiyuan Li i Jiangping Chen. „Towards Better Information Services: A Framework for Immigrant Information Needs and Library Services”. *Library & Information Science Research* 42, nr 1 (1 stycznia 2020): 101000. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2019.101000>.
- Światowa Organizacja Zdrowia. „The Health of Refugees and Migrants in the WHO European Region”, 30 sierpnia 2023. <https://www.who.int/europe/news-room/fact-sheets/item/the-health-of-refugees-and-migrants-in-the-who-european-region>.

DODATKOWE ZASOBY

• Wielojęzyczne przewodniki powitalne

- Bobigny Library (France) Welcome Guide: <https://www.calameo.com/read/00004596623bf88c20aa0> (w wielu językach)
- IBBY Italy Migrant Welcome Kit (materiał dystrybuowany w bibliotekach) https://issuu.com/supersantos/docs/welcome_kit (w wielu językach)
- Przewodnik BSF dla bibliotekarek/bibliotekarzy dotyczący przyjmowania migrantów <https://www.youtube.com/playlist?list=PLhvAuASAUTt1Phpz9XvadQy7aaXr3EVzM> (w języku francuskim)
- Stowarzyszenie Watizat opracowało zestaw zaktualizowanych przewodników dla miast Tuluza, Lyon, Paryż, Nantes i departament Oise. <https://watizat.org/> (w języku francuskim)

Tworzenie przyjaznych i bezpiecznych przestrzeni

- Biblioteka departamentalna Jura. Szkolenie dla bibliotekarek/bibliotekarzy na temat przyjmowania migrantek/migrantów w bibliotekach. <https://mediatheque.jura.fr/component/c3rbevenement/230-l-accueil-et-les-services-aux-migrants-et-primos-arrivants-dans-les-bibliotheques> (w języku francuskim)
- Daudin, Lucie. *Accueillir des publics migrants et immigrés. Interculturalité en bibliothèque*. Presses de l'enssib, 2017, <https://doi.org/10.4000/books.pressesenssib.7527>. (w języku francuskim)
- Gerasimidou, D. (2022) *International Guidelines for Library Services to Displaced Persons Refugees | Migrants | Immigrants | Asylum seekers*. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) i Goethe-Institut. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/culturalrights/cfi-cultural-rights-and-migration/2023-01-30/IFLA-Ann.1-draft-Guidelines-for-Library-Services-to-Displaced-Persons-cfi-cultural-rights.pdf> (w języku angielskim)
- American Library Association, *Becoming a Welcoming Space for Immigrants & Refugees*. <https://www.ala.org/alsc/publications-resources/professional-tools/welcoming-spaces>

Promowanie dobrostanu społecznego i emocjonalnego migrantek/migrantów

- Agnes Montanari. „Supporting People With Mental Health Challenges”. Dostęp: <https://www.bsftthema.org/en/fiche/supporting-people-with-mental-health-challenges/>
- Campaign for Trauma-Informed Policy and Practice. „GUIDE: Trauma-Informed Meetings, Discussions & Conversations”. <https://www.ctipp.org/post/guide-to-trauma-informed-meetings-discussions-conversations> (w języku angielskim)
- UCLA Prevention Center of Excellence. „Trauma and Resilience Informed Tips” <https://www.wellbeing4la.org/trauma-informed-tips/> (w języku angielskim)
- Światowa Organizacja Zdrowia (2018). Mental health promotion and mental health care in refugees and migrants – Technical guidance. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/342277/9789289053747-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (w języku angielskim)

Dodatkowe materiały w różnych językach znajdują się na **stronie poświęconej osobom przesiedlonym, na uchodźctwie i migrantkom/migrantom, opracowanej przez EBLIDA w ramach projektu:** <https://eblida.org/displaced-exiled-migrant-persons/>

SCENARIUSZE ZAJĘĆ I WYDARZEŃ

WYDARZENIE 1:

Dyskusja w grupie fokusowej na temat otwartych, bezpiecznych, dostępnych przestrzeni bibliotecznych

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji oraz wolontariusze

UCZESTNICY
5-8

**OSOBY
PROWADZĄCE**
2

POZIOM
średnio-
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
1 godz.

WYDARZENIE
2 godz.

OPIS

W ramach tej aktywności zorganizujesz dyskusję grupową z udziałem migrantek/migrantów, aby lepiej zrozumieć, w jaki sposób Twoja biblioteka może zostać lepiej wyposażona, aby sprostać ich potrzebom. Wspólnie będziecie identyfikować bariery w dostępie i informacjach, szukać rozwiązań i na końcu wdrażać otrzymane opinie.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- Zastanowią się nad kwestiami dostępu do biblioteki, oferowanych usług i informacji.
- Porozmawiają o tym, w jaki sposób można zwiększyć możliwości biblioteki w zakresie obsługi migrantek/migrantów.
- Dowiedzą się więcej o usługach już dostępnych.
- Będą wspierać proces zbierania opinii użytkowników o bibliotece.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Aktywne słuchanie i empatia.
- Rozwiązywanie problemów.
- Poczucie misji.
- Aktualizacja wiedzy.
- Projektowanie zorientowane na społeczność.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

Podstawowe zrozumienie języka osoby prowadzącej lub tłumaczenie (jeśli jest dostępne).

SPRZĘT

- Wygodna, cicha przestrzeń do dyskusji.
- 2–3 flipcharty lub kilka dużych arkuszy papieru do ćwiczeń mapowania i spaceru po galerii.
- Markery (różne kolory) do pisania.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Brak.

PRZYGOTOWANIE (OK. 1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

Znajdź i zaproś osoby z doświadczeniem migracji, które będą chciały wziąć udział w warsztatach. Można to zrobić na kilka sposobów, w tym wysyłając ogłoszenia za pośrednictwem mediów społecznościowych, ulotek lub newsletterów, a także podając daty wydarzenia na stronie internetowej lub w kalendarzu biblioteki.

Poinformuj ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia oraz inne podmioty, które regularnie współpracują z osobami z doświadczeniem migracji, by pomogły zrekrutować chętne osoby do udziału w warsztatach.

PODPOWIEDŹ: Jeśli w bibliotece odbywają się już inne zajęcia, w których uczestniczą migrantki/migranci, warto rozważyć zaproszenie na grupę fokusową takie osoby.

Z góry określ kilka kluczowych pytań badawczych i celów warsztatów. Co chcesz wiedzieć? Należy rozważyć, czy w procesie konsultacji powinny być uwzględnione konkretne grupy migrantek/migrantów.

Przykłady pytań badawczych:

- Z jakich usług biblioteki korzystają już osoby z doświadczeniem migracji i jak często?
- Co motywuje takie osoby do odwiedzania biblioteki lub co je przed tym powstrzymuje?
- Czy godziny otwarcia i lokalizacja biblioteki są dostępne dla osób, które mają różne godziny pracy, możliwości transportu lub obowiązki opiekuńcze?
- Z jakich książek, filmów, mediów cyfrowych czy innych materiałów chciałyby skorzystać osoby z doświadczeniem migracji? Ile takich zbiorów powinno być w bibliotece?
- Czy istnieją bariery językowe lub problemy z umiejętnością czytania i pisanie, które ograniczają korzystanie z biblioteki?
- W jaki sposób biblioteka może lepiej wspierać inicjatywy prowadzone przez migrantki/migrantów lub służące migrantkom/migrantom?

1. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Przygotuj pomieszczenie, ustawiając stoły lub stanowiska dla małych grup, aby umożliwić dyskusję i rysowanie.
- Przygotuj flipcharty lub przestrzeń na ścianach, aby umożliwić czytanie i pisanie na umieszczonych na nich kartach papieru.
- Umieść materiały (papier, długopisy, markery, karteczki samoprzylepne) przy każdym stole dla grupy.

2. WSTĘP (20 MIN.)

- **Powitanie** (2 MIN.)

Przywitaj uczestników i poproś ich o zajęcie miejsc.

- **Przedstawianie się** (3 MIN.)

Prowadzący krótko przedstawiają siebie i swoje role.

- **Rozgrzewka integracyjna** (10 MIN.)

Zapytaj każdą osobę uczestniczącą: „Jeśli masz opisać bibliotekę jednym słowem, jakie by ono było i dlaczego?”

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Wyjaśnij cel tej aktywności: uzyskanie szczerych opinii od użytkowników biblioteki, zwłaszcza osób ze środowisk migracyjnych, aby ustalić, w jaki sposób biblioteka może lepiej służyć tej grupie.

PODPOWIEDŹ: Ustal oczekiwania. Chociaż opinie uzyskane w trakcie dyskusji pomogą w opracowaniu strategii biblioteki, upewnij się, że uczestnicy mają realistyczne oczekiwania. Porady dotyczące metod pracy warsztatowej i sposobów prowadzenia zajęć z osobami z doświadczeniem migracji można znaleźć w dokumencie pt. „Promowanie integracji i włączania społecznego osób z doświadczeniem migracji w Europie”.

Upewnij się, że osoby uczestniczące podpisały listę obecności i wyraziły świadomą zgodę na udział, uwzględnij również sytuację osób o niskich umiejętnościach czytania i pisania.

3. WYDARZENIE (1 GODZ.)

- **Krok 1: Wymiana doświadczeń** (15 MIN.)

Zachęć uczestniczki/uczestników do podzielenia się doświadczeniami związanymi z bibliotekami poprzez zadawanie pytań otwartych, skłaniających do refleksji, np.:

- Co przychodzi Ci na myśl, gdy myślisz o bibliotece publicznej?
- Kiedy ostatni raz zdarzyło Ci się być w bibliotece? Jakie to było doświadczenie?
- Jakich ludzi i jakie zajęcia spodziewasz się znaleźć w bibliotece?
- Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się korzystać z biblioteki w innym celu niż wypożyczanie książek? Jaki był to cel?
- Jak się czujesz, gdy wchodzisz do miejsca publicznego, którego nie znasz?

PODPOWIEDŹ: Dyskusja ta może przywołać nieprzyjemne wspomnienia lub emocje. Pozwól uczestniczkom/uczestnikom przejść przez nią bez osądzania. Akceptuj emocje i wykazuj empatię.

- **Krok 2: Mapowanie idealnej biblioteki** (30 MIN.)

PODPOWIEDŹ: „Wyobraź sobie, że wchodzisz do biblioteki, która wydaje Ci się idealna. Jest to miejsce przyjazne, wspierające i dostępne...” – osoby uczestniczące, w grupach 2–3-osobowych, określają (np. rysując lub opisując) swoją idealną bibliotekę. Poproś, aby wzięły pod uwagę:

- przestrzeń (pomieszczenia, układ, oznakowanie itp.),
- usługi (informacje, działania itp.),
- personel (wsparcie, znajomość języka itp.),
- zbiory (język, tematyka itp.).

Zachęcaj osoby uczestniczące do wyrażania pomysłów za pomocą obrazów, słów lub krótkich fraz, a także do rozróżniania elementów „niezbędnych” i „opcjonalnych”. Jeśli w spotkaniu biorą udział osoby o niższym poziomie umiejętności czytania i pisanie lub znajomości języka, rozważ stworzenie w tym ćwiczeniu piktogramów.

PODPOWIEDŹ: Jeśli uczestniczki/uczestnicy nie czują się komfortowo podczas rysowania, zasugeruj zamiast tego sporządzenie listy. Rozważ utworzenie grup składających się z osób, które mają już większe doświadczenie w korzystaniu z bibliotek, oraz takich, które go jeszcze nie mają.

- **Krok 3: Prezentacja pomysłów i dyskusja** (10 MIN.)

Poproś każdą grupę o krótką prezentację pomysłów zapisanych lub narysowanych na kartach papieru. Niech wybiorą 1–2 najważniejsze sugestie zmian w bibliotecznej przestrzeni. Zapisuj na flipcharcie pomysły powtarzające się i te bardziej zaskakujące.

4. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Podziękuj uczestniczkom/uczestnikom za sugestie i wykorzystaj pozostały czas na zaproszenie ich do zwiedzenia biblioteki lub do zaprezentowania innych usług i zajęć, jakie ma ona do zaoferowania. Rozważ wykorzystanie analizy SWOT w celu uporządkowania ustaleń.

Mocne strony	Słabe strony
Szanse	Zagrożenia

Podsumuj wydarzenie, przedstawiając najważniejsze ustalenia. Spotkaj się z zespołem biblioteki, aby omówić pomysły, które są możliwe do wdrożenia. Następnie pokaż uczestniczkom/uczestnikom, w jaki sposób ich wkład prowadzi do zmian.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ **ZAMIEŚĆ ANKIETĘ ONLINE NA TEMAT OTWARTEJ PRZESTRZENI**

w newsletterze biblioteki lub w innym kanale komunikacji (uwaga: analizę wyników należy przeprowadzić ostrożnie, ponieważ nie wszyscy użytkownicy mogą być osobami z doświadczeniem migracji, ale ich opinia również może być źródłem cennych informacji).

→ **WSPÓLNIE Z ZESPOŁEM BIBLIOTEKI OPRACUJ PLAN DZIAŁANIA,**

który określi priorytetowe obszary pracy mające na celu stworzenie bezpieczniejszej, bardziej otwartej i dostępnej przestrzeni bibliotecznej dla migrantek/migrantów.

WYDARZENIE 2:

Orowadzanie po bibliotece z przewodnikiem

→ **ODBIORCY:** Migrantki/migranci i społeczności przyjmujące

UCZESTNICY
2-10

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
początkujący

PRZYGOTOWANIE
5 min.

WYDARZENIE
1 godz., 10 min.

OPIS

Orowadzanie po bibliotece z przewodnikiem oferuje migrantkom/migrantom i osobom z lokalnej społeczności możliwość zapoznania się z biblioteką. To może pomóc w przezwyciężeniu strachu lub zachęceniu do korzystania z książek lub informacji w formie cyfrowej.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- dowiedzą się, jak zapisać się do biblioteki,
- nauczą się, jak znaleźć książki w katalogu cyfrowym i na półkach,
- nabiorą pewności siebie, odwiedzając bibliotekę i korzystając ze wszystkich dostępnych informacji.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Aktywne słuchanie i empatia.
- Poczucie misji.
- Aktualizacja wiedzy.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

Podstawowe rozumienie języka osoby prowadzącej lub tłumaczenie (jeśli jest dostępne).

SPRZĘT

- Brak.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Książki.
- Katalog biblioteki.

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1–2 GODZ., 1–2 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

Zdecyduj, kto z biblioteki może zająć się przygotowaniem i realizacją oprowadzania nowych, potencjalnych użytkowników. Nowymi użytkownikami mogą być migrantki/migranci lub osoby z lokalnej społeczności. Rozważ zaangażowanie osoby z doświadczeniem migracji i/lub uchodźstwa, która może pomóc w zorganizowaniu oprowadzania dla migrantek/migrantów.

Aby mieć pewność, że migrantki/migranci wiedzą o istnieniu takich oprowadzań, warto skontaktować się ze stowarzyszeniami migrantek/migrantów, aby je poinformować i zorganizować małe grupy zwiedzających.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (5 MIN.)

- Opracuj krótką listę kontrolną lub przewodnik, z którego będzie mogła skorzystać osoba oprowadzająca. Lista kontrolna może zawierać cele biblioteki i najważniejsze informacje, które należy przekazać podczas oprowadzania (np. katalog, określone książki, zasady zapisów).

3. WSTĘP (25 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Zacznij od ciepłego powitania grupy. Krótko wyjaśnij cel istnienia biblioteki. Podkreśl, że biblioteka jest miejscem nauki, wyszukiwania i wypożyczania książek oraz uzyskiwania dostępu do informacji. Używaj prostego, zrozumiałego języka.

- **Rozgrzewka integracyjna** (10 MIN.)

Nawiąż kontakt z grupą, zadając jej kilka pytań, na przykład:

- Czy byliście już tu wcześniej?
- Co już wiecie o tej bibliotece lub o bibliotekach w ogóle?
- Czy w kraju, z którego pochodzicie była biblioteka? Jeśli tak, poproś o wyjaśnienie, jak działają te biblioteki.

- **Prezentacja** (10 MIN.)

- Krótko wyjaśnij, jakie bezpłatne usługi oferuje biblioteka, w tym książki, czasopisma, gazety, audiobooki, komputery i e-booki.
- Wspomnij, że możliwość wypożyczania jest dostępna dla zarejestrowanych użytkowników biblioteki i że można się zarejestrować bezpłatnie.
- Opowiedz o ofercie kulturalnej biblioteki, a także o zajęciach językowych.
- Na koniec przedstaw najważniejsze zasady korzystania z przestrzeni biblioteki i jej oferty.

4. WYDARZENIE (30 MIN.)

Oprowadź grupę po najważniejszych miejscach w bibliotece. Na przykład:

- Pokaż wejście do biblioteki oraz kartę biblioteczną, którą się otrzymuje przy zapisie. Wyjaśnij, jak uzyskać kartę biblioteczną (jeśli oprowadzane osoby jej jeszcze nie mają), jakie są zasady korzystania oraz jak wypożyczać i oddawać książki.
- Przejdź obok niektórych regałów z książkami i wyjaśnij, jak są one ułożone, na przykład według kategorii (beletrystyka, literatura faktu, książki dla dzieci itd.) lub alfabetycznie (wg nazwisk autorów). Pokaż działy, które mogą być szczególnie interesujące dla migrantek/migrantów, takie jak książki dla dzieci (w tym dla dorosłych, którzy chcą nauczyć się nowego języka), książki do nauki języka lub książki w językach obcych.
- Pokaż katalog biblioteczny (kartkowy lub komputerowy), wyjaśnij i zademonstruj, jak wyszukiwać książki według tytułu, autora lub tematu.
- Zapytaj uczestniczki/uczestników, jakiej kategorii lub konkretnej książki chcieliby poszukać, a następnie pozwól im ćwiczyć wyszukiwanie książek w katalogu lub na półkach z Twoją pomocą.

Podczas oprowadzania zachęcaj publiczność do pytania o to, gdzie można znaleźć konkretne rodzaje książek. Pamiętaj, aby używać jasnego, prostego języka.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Podziękuj wszystkim za uwagę i udział. Zachęć do zadawania pytań oraz do dalszego eksplorowania biblioteki.

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ****→ ORGANIZUJ COTYGODNIOWE
LUB COMIESIĘCZNE
OPROWADZANIA PO
BIBLIOTECĘ**

dla nowo przybyłych migrantek/migrantów.

**→ OPRACUJ DOKUMENT
PISEMNY,**

który prostym językiem i za pomocą ilustracji przedstawia różne funkcje biblioteki, katalog i sposób organizacji książek.

WYDARZENIE 3:

Warsztat dla zespołu biblioteki

→ **ODBIORCY:** Zespół biblioteki

UCZESTNICY
5-7

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
średnio-
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
10 min

WYDARZENIE
1 godz., 55 min.

OPIS

Podczas warsztatów pracownicy/pracowniczki biblioteki mogą zastanowić się nad trendami migracyjnymi w swojej okolicy, podzielić się doświadczeniami ze spotkań z osobami nowo przybyłymi oraz przećwiczyć otwartą postawę w komunikacji z użytkownikami / użytkowniczkami biblioteki, uwzględniając różnice kulturowe. Poprzez dyskusję i odgrywanie ról warsztaty rozwijają świadomość i empatię, wzmacniając rolę biblioteki jako przyjaznej przestrzeni.

CELE

- Zwiększanie świadomości personelu na temat lokalnych trendów migracyjnych i doświadczeń życiowych nowo przybyłych osób.
- Zastanowienie się nad rolą biblioteki w promowaniu otwartości oraz budowania poczucia przynależności.
- Praktykowanie empatycznej komunikacji uwzględniającej różnice kulturowe, ochronę osobistej przestrzeni, mowę ciała i świadczenie usług dla różnych grup użytkowników.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Aktywne słuchanie.
- Świadomość kulturowa.
- Budowanie empatii.
- Zarządzanie konfliktami.
- Współpraca zespołowa.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Uczestniczki/uczestnicy to osoby pracujące w bibliotece.

SPRZĘT

- Flipchart lub tablica suchościeralna.
- Markery, ołówki itp.
- Krzesła ustawione w okręgu.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Dane statystyczne i opisowe dotyczące osób z doświadczeniem migracji w lokalnej społeczności.
- Krótkie opowieści lub scenariusze ilustrujące doświadczenia migrantek/migrantów w bibliotekach.
- Wydrukowane „karty historii” (przykłady prawdziwych doświadczeń migrantek/migrantów).

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Zbierz aktualne lokalne dane na temat migracji.
- Utwórz lub wydrukuj 2–3 krótkie „karty historii” (lub studia przypadków) inspirowane prawdziwymi wydarzeniami, dotyczące migrantek/migrantów korzystających z usług bibliotecznych.
- Przygotuj materiały informacyjne ze wskazówkami dotyczącymi komunikacji i pozytywnych postaw.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Ustaw krzesła w okręgu i połóż na każdym krześle karty z historiami oraz materiały informacyjne.
- Przygotuj flipchart z planem spotkania.
- Zaaranżuj pomieszczenie w sposób umożliwiający łatwą interakcję (siedzenia w kole lub w półkolu).

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Osoba prowadząca wita uczestniczki/uczestników i podkreśla znaczenie biblioteki jako centrum społeczności włączającej migrantki/migrantów.

- **Przedstawianie się** (5 MIN.)

Każda osoba z zespołu przedstawia się i mówi o jednym powodzie, dla którego lubi pracować w bibliotece, lub o jednej rzeczy, którą chciałaby wynieść z warsztatu.

- **Rozgrzewka integracyjna** (15 MIN.)

Osoba prowadząca odczytuje krótką serię prawdziwych lub znanych, ale zaskakujących faktów na temat norm kulturowych na świecie, a pracownicy głoszą „Prawda” lub „Fałsz” poprzez podniesienie ręki.

Przykładowe pytania:

- „W Japonii głośne siorbanie zupy to wyraz uprzejmości”.
- „W niektórych kulturach nawiązywanie bezpośredniego kontaktu wzrokowego jest uważane za niegrzeczne”.
- „W Niemczech powszechne jest uśmiechanie się do nieznajomych na ulicy”.
- „W wielu krajach Ameryki Łacińskiej spóźnienie się na spotkanie towarzyskie o 15–20 minut nadal uważa się za przybycie punktualnie”.

Po każdym pytaniu osoba prowadząca potwierdza poprawną odpowiedź i rozpoczyna krótką dyskusję:

- Czy ktoś kiedyś tego doświadczył?
- W jaki sposób takie różnice mogą się ujawnić w sytuacjach bibliotecznych?

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Osoba prowadząca wyjaśnia: Celem dzisiejszego spotkania jest omówienie sposobu, w jaki nasza biblioteka zaspokaja potrzeby różnych grup narażonych na wykluczenie, w szczególności migrantek/migrantów. Będziemy badać rzeczywiste sytuacje, zastanawiać się nad doświadczeniami z przeszłości i testować strategie przyjmowania gości.

4. WYDARZENIE (1 GODZ., 15 MIN.)

- **Krok 1: Przeczytaj historię** (15 MIN.)

Uczestniczki/uczestnicy czytają 2–3 krótkie historie, z których każda opisuje pierwszą wizytę osoby migrantkiej w bibliotece. Przykładowe scenariusze:

- Nowo przybyła osoba unika kontaktu wzrokowego.
- Rodzic z doświadczeniem uchodźstwa ma problem z wypełnieniem formularza.
- Nastolatek z doświadczeniem migracji korzysta z biblioteki, aby się zdrzemnąć.
- Użytkownik biblioteki narzeka, że są tam tylko zajęcia dla migrantek/migrantów lub zadaje pytania o nie.
- Użytkowniczka zastanawia się, dlaczego wyeksponowane są książki zagraniczne lub dlaczego biblioteka organizuje wydarzenie wielokulturowe (np. zamiast priorytetowo traktować lokalny język i kulturę).

- **Krok 2: Dyskusja grupowa** (15 MIN.)

Osoba prowadząca zadaje pytania skłaniające do refleksji:

- Czy zdarzyło Ci się zetknąć z podobną sytuacją?
- Co się sprawdziło? Co było wyzwaniem?
- Jakie szczególne potrzeby obserwujesz wśród migrantek/migrantów korzystających z biblioteki?

Notatki i kluczowe tematy zapisywane są na flipcharcie.

- **Krok 3: Odgrywanie ról** (30 MIN.)

Osoby uczestniczące łączą się w pary i odgrywają scenki związane z konkretnymi usługami biblioteki, korzystając z wybranej trudnej sytuacji z kroku 1.

Następnie osoby dyskutują o odegranych scenkach w grupie i ustalają, jaką postawę/reakcję należy przyjąć.

- **Krok 4: Omówienie ćwiczenia w grupie** (15 MIN.)

- Jakie odczucia towarzyszyły Wam podczas odgrywania tej scenki?
- Co wydawało się naturalne, a co niezręczne?
- Jak mowa ciała wpłynęła na wymianę zdań?

PODPOWIEDŹ: Najpierw możecie omówić wszystko w parach, a potem zastanowić się nad tym w grupie.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Osoba prowadząca podsumowuje najważniejsze wnioski.

„Rundka końcowa”: Poproś osoby uczestniczące, aby wymienić jedną rzecz, którą zastosują w przyszłości w podobnej sytuacji.

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ****→ ZAPROŚ PRZEDSTAWICIELI**

społeczności migrantek/migrantów
i organizacji pomagających
uchodźczynom/uchodźcom na przyszłe
spotkania dla personelu biblioteki.

**→ UTWÓRZ ŚCIĄGĘ „PRAKTYKI
POWITALNE”**

dla biblioteki.

WYDARZENIE 4:

Sesje biblioterapii

➔ **ODBIORCY:** Dzieci migrantek/migrantów i miejscowe (w wieku 6–10 lat)

UCZESTNICY
10-15

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1-2

POZIOM
średnio-
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
10 min.

WYDARZENIE
1 godz., 40 min.

OPIS

Biblioterapia to twórcza terapia przez sztukę, która obejmuje czytanie i opowiadanie historii i ma na celu promowanie zdrowia psychicznego i dobrostanu. Poprzez grupowe czytanie pod okiem osoby prowadzącej oraz twórcze działania skłaniające do refleksji dzieci i młodzież będą ćwiczyć wyrażanie emocji i empatię.

CELE

- Pobudzanie przeżywania emocji i wspieranie dobrostanu poprzez literaturę.
- Wzmacnianie umiejętności społeczno-emocjonalnych, takich jak empatia, samoświadomość i pewność siebie.
- Stworzenie bezpiecznej przestrzeni do wyrażania siebie i dyskusji.
- Promowanie pozytywnego stosunku do czytania i bibliotek.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Twórcza ekspresja.
- Umiejętność słuchania i prowadzenia dyskusji.

- Autorefleksja i empatia.
- Optymizm.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Znajomość języka, w którym mówi osoba prowadząca lub zapewnienie tłumaczenia.

SPRZĘT

- Miękkie siedziska.
- Materiały plastyczne do wykonania zakładki (kredki, markery, szablony, twardy papier).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Książki dla dzieci poruszające tematykę zmian, podróży, migracji.
- Podpowiedzi do historii.
- Karty emocji (np. „Feelin Cartes” lub „Mindful Talk”).
- Film: *W głowie się nie mieści* Disneya (opcjonalnie).

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Wybierz jedno lub dwa stowarzyszenia wspierające migrantki/migrantów, które pomogą w organizacji zajęć.

PODPowiedź: Poproś o obecność wolontariuszki/wolontariusza ze stowarzyszenia, najlepiej kogoś przeszkolonego w zakresie zdrowia psychicznego lub wsparcia psychospołecznego (MHPSS), kto w razie potrzeby udzieli uczestniczkom/uczestnikom wsparcia emocjonalnego. Priorytetowo należy traktować wolontariuszki/wolontariuszy z doświadczeniem migracji i znajomością języków obcych.

- Znajdź uczestniczki/uczestników, udostępniając listę zapisów stowarzyszeniu partnerskiemu.
- Wybierz krótkie opowiadania do wspólnego czytania.
 - Pamiętaj, aby dopasować opowieści do grup wiekowych oraz poziomu umiejętności czytania i pisanie.
 - Szukaj historii, które mówią o uczuciach, ale nie są zbyt niepokojące, a najlepiej mają konstruktywne lub dające nadzieję zakończenie.
 - Historie z wyraźnymi dylematami lub punktami zwrotnymi mogą pomóc dzieciom w planowaniu, refleksji i wypowiedzaniu się.
 - Elementy wizualne mogą zwiększyć zaangażowanie, zwłaszcza wśród młodszych uczestniczek/uczestników i osób, które nie wypowiadają się płynnie.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Przygotuj kącik do czytania, poduszki, materiały i pomoce wizualne. Skonsultuj się ze stowarzyszeniami partnerskimi, aby zrozumieć potrzeby grupy w zakresie dostępności lub wyzwalaczy emocjonalne. Przygotuj ciche miejsce lub „spokojny kącik”, w którym będzie można robić przerwę.

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Przywitaj osoby, które przybyły wcześniej, spokojnym rysunkiem lub muzyką.

- **Przedstawianie się** (5 MIN.)

Osoby prowadzące przedstawiają się i ustalają podstawowe zasady.

- **Rozgrzewka integracyjna** (15 MIN.)

Kalambury uczuć: odgrywaj emocje za pomocą kart. (Wymaga: karty emocji)

(Alternatywa) Spacer emocji: uczestniczki/uczestnicy poruszają się zgodnie z wywołaną odczuwaną emocją (np. radość, frustracja, nerwowość, duma) i wyrażają ją za pomocą mowy ciała, tempa chodu i postawy. Po 20–30 sekundach poproś o nową emocję.

PODPowiedź: Wymieszaj emocje pozytywne i negatywne i zakończ emocją pozytywną.

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Wyjaśnij, czym jest biblioterapia: „Dziś chcę Wam przedstawić biblioterapię. Życie bywa bardzo trudne. Czasami trudno jest nadać sens temu, co dzieje się w naszym umyśle i ciele. Przeżycia bohaterów wspólnie czytanych książek można wykorzystać, aby lepiej zrozumieć własne uczucia i porozmawiać o nich z innymi.

WAŻNE: Należy pamiętać, że dzieci i młodzież, które doświadczyły traumy, mogą potrzebować dodatkowego wsparcia lub mogą nie chcieć opowiadać o sobie. Zachęcaj dzieci do zabierania głosu, jeśli historie lub sposób przedstawiania sprawiają, że czują się niekomfortowo, i zachowaj otwartość na dyskusję. Udział w dyskusji powinien być zawsze opcjonalny. Jeśli to możliwe, poproś osobę z opieki społecznej lub wolontariuszkę/wolontariusza ze stowarzyszenia wspierającego migrantki/migrantów, aby zapewнили dalszą opiekę.

4. WYDARZENIE (1 GODZ.)

- **Krok 1: Przeczytaj historię** (15 MIN.)

Osoba prowadząca odczytuje wybraną historię na głos, robiąc przerwy, aby ocenić reakcję grupy. Można też wykorzystać rekwizyty lub kukiełki, aby opowiadać historie młodszym grupom w sposób bardziej wizualny.

- **Krok 2: Dyskusja w grupie** (15 MIN.)

Poproś grupę o podzielenie się przemyśleniami na temat książki:

- Która postać w książce spodobała Wam się najbardziej? Dlaczego?
- Czy jesteście podobni do któregoś z bohaterów tej opowieści?
- Jakie emocje odczuwała dana postać? Czy kiedykolwiek czuliście to samo? (Możesz używać kart emocji jako pomocy wizualnej lub w celu pobudzenia refleksji).
- Czy któraś z postaci przypomina Wam kogoś?
- Wyobraźcie sobie, co może się przydarzyć bohaterom tej książki w przyszłości. Jak Waszym zdaniem będzie wyglądało ich życie jutro, za kilka tygodni, a może nawet za rok?
- Gdybyście mogli zmienić coś w opowieści, na przykład postać, wydarzenie lub zakończenie, co zrobilibyście inaczej?

- **Krok 3: Kontynuacja zajęć** (30 MIN.)

- Poproś uczestniczki/uczestników o stworzenie zakładki do książki na podstawie opowiadania, za pomocą papieru, markerów i dostarczonych materiałów. Młodsze dzieci mogą rysować; starsze mogą pisać wiadomości i cytaty.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

- Poproś uczestniczki/uczestników o zaprezentowanie swoich zakładek (opcjonalnie). Zachęcaj do korzystania z nich podczas przyszłych wizyt w bibliotece. Rozdaj ulotki biblioteczne i podziękuj za udział w spotkaniu.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ ZWRÓĆ SIĘ DO RODZICÓW Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI:

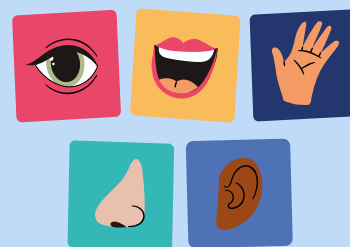
Zaproponuj rodzicom warsztaty uzupełniające na temat wykorzystania książek jako formy wsparcia emocjonalnego w domu.

→ PROPOZYCJA FILMU:

Połącz tę aktywność z projekcją filmu Disneya *W głowie się nie mieści*, aby porozmawiać o emocjach.

WYDARZENIE 5:

„Stacja relaksu”

➔ **ODBIORCY:** Dzieci z doświadczeniem migracji (w wieku 6–10 lat)

UCZESTNICY

10-15

**OSOBY
PROWADZĄCE**

1-2

POZIOMśrednio-
zaawansowany**PRZYGOTOWANIE**

15 min.

WYDARZENIE

1 godz., 30 min.

OPIS

Te zabawowe, uspokajające warsztaty zapraszają dzieci do odkrywania wielozmysłowej „Stacji Relaksu” w bibliotece. Podczas sesji modelu pięciu zmysłów wykorzystującego techniki uważności i uziemienia umysłu dzieci uczą się sposobów na uspokojenie się i wypracowywanie poczucia bezpieczeństwa w nowym otoczeniu, niezależnie od tego, czy próbują poradzić sobie ze stresem i silnymi emocjami, czy po prostu potrzebują chwili wytchnienia. Po warsztatach stacja może pozostać w bibliotece do codziennego użytku.

CELE

- Zapoznaj dzieci z prostymi technikami relaksacyjnymi wykorzystującymi pięć zmysłów.
- Stwórz spokojną i przyjazną przestrzeń, w której dzieci czują się bezpieczne i cenione.
- Wspieraj interakcje społeczne poprzez wspólną eksplorację sensoryczną.
- Wspieraj samoregulację emocjonalną i dobrostan.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Świadomość emocjonalna.
- Strategie samoregulacji.
- Eksploracja sensoryczna.
- Współpraca rówieśnicza.
- Podstawy uważności.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Podstawowe rozumienie języka osoby prowadzącej lub tłumaczenie (jeśli jest dostępne).

SPRZĘT

- Słuchawki i wstępnie wgrana uspokajająca muzyka lub wielokulturowe playlisty.
- Miniaturowy ogródek piaskowy lub stacja z piaskiem kinetycznym.
- Dyfuzor zapachowy lub waciki nasączone olejkami eterycznymi (zapach bezpieczny dla dzieci).
- Stacja z herbatą ziołową lub wodą z dodatkiem owoców (nadzorowana).
- Mandale lub kolorowanki z motywami kulturowymi do wydruku i przybory do kolorowania.
- Wygodne maty podłogowe lub poduszki.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Wybrane piosenki lub melodie o charakterze wielokulturowym.
- Prosta wizualizacja i oznakowanie dla każdej strefy sensorycznej.
- Gra aromatyczna (np. [Le Loto Des Odeurs](#)) (opcjonalnie).

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Znajdź i przygotuj bezpieczne materiały sensoryczne odpowiednie do wieku.
- Stwórz uspokajające i zróżnicowane kulturowo playlisty muzyczne.
- Wydrukuj szablony mandali i przygotuj przybory do kolorowania.
- Sprawdź, czy uczestniczki/uczestnicy mają alergie na herbatę / produkty aromatyczne.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (15 MIN.)

- Przygotuj pięć „stref zmysłów” w różnych narożnikach pomieszczenia.
- Zapewnij delikatne oświetlenie lub światło naturalne oraz spokojną muzykę w tle.
- Rozłóż maty podłogowe i ustaw oznaczenia dla każdej stacji.

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Osoba prowadząca wprowadza ideę „Stacji Relaksu” – miejsca, w którym można zatrzymać się, zrelaksować i zadbać o siebie.

- **Przedstawianie się** (5 MIN.)

Każde dziecko podaje swoje imię i jedną rzecz, która pomaga mu czuć się spokojnie i szczęśliwie.

- **Rozgrzewka integracyjna** (15 MIN.)

W kręgu każde dziecko wybiera jeden zmysł (dotyk, wzrok, węch, słuch, smak) i dzieli się ulubionym wspomnieniem z nim związanym. Na przykład:

- „Uwielbiam zapach cynamonu w domu”.
- „Czuję spokój, gdy słucham odgłosów deszczu”.

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Wyjaśnij stacje: „Dziś poznacie pięć sposobów na osiągnięcie spokoju za pomocą zmysłów – są to narzędzia, z których możecie skorzystać zawsze, gdy czujecie się zestresowani lub zmartwieni”.

4. WYDARZENIE (50 MIN.)

- **Krok 1: Odkryj stacje** (25 MIN.)

Dzieci swobodnie przemieszczają się pomiędzy 5 stacjami sensorycznymi:

1. 🎧 Strefa dźwięku – wypróbuj słuchawki z uspokajającą muzyką i dźwiękami z całego świata.
2. 🖍 Strefa wzroku – pokoloruj rysunki mandali lub wzory z różnych kultur.

3. 🖐️ Strefa dotyku – ukształtuj ogród z piasku lub zanurz ręce w piasku kinetycznym.
4. 👃 Strefa zapachu – wąchaj próbki olejków eterycznych (np. lawendy, pomarańczy, mięty) na wacikach. (Możliwość wykorzystania gry „Loto des Odeurs”)
5. 🍵 Strefa smaku – poczęstuj się filiżanką herbaty ziołowej, wodą z dodatkiem ziół lub kawałkiem owocu, zwracając uwagę na ich ciepło lub smak.

• **Krok 2: Krąg refleksji** (15 MIN.)

Po powrocie do kręgu osoba prowadząca zadaje pytanie:

- Która stacja dała Wam poczucie największego spokoju?
- Jak możecie wykorzystać te zmysły, kiedy czujecie się zdenerwowani lub zmartwieni w szkole lub w domu?

Dzieci mogą narysować lub zapisać jeden pomysł na małej karcie „Mój przepis na spokój”, którą zabiorą do domu.

• **Krok 3: Współtwórz Stację Relaksu** (10 MIN.)

Dzieci pomagają w przygotowywaniu materiałów do stałej Stacji Relaksu w bibliotece, głosując na:

- Przedmioty, które powinny w niej pozostać.
- Wszelkie nowe elementy, które powinny zostać dodane.
- Znaki i zasady, jakie można stworzyć dla tej przestrzeni.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Przypomnij pięć zmysłów i dowiedz się, dlaczego każdy z nich pomaga nam się zrelaksować.

Rozdaj karty „Mój przepis na spokój”.

**PROPOZYCJE DALSZYCH
DZIAŁAŃ**

→ **POZOSTAW STACJĘ RELAKSU**

otwartą w godzinach otwarcia biblioteki.

→ **ZAPROPONUJ SESJE
OPOWIADANIA HISTORII**

z wykorzystaniem zmysłów w tym samym kącie.

→ **POZWÓL DZIECIOM TWORZYĆ**

nowe obiekty sensoryczne lub playlisty na potrzeby przyszłych warsztatów.

WYDARZENIE 6:

Tworzenie lokalnej książki telefonicznej (warsztat z partnerami)

➔ **ODBIORCY:** Pracownicy bibliotek, organizacje pozarządowe itp.

UCZESTNICY
15-20

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1-2

POZIOM
średnio-
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
15 min.

WYDARZENIE
1 godz., 30 min.

OPIS

Celem tego wydarzenia jest wspólne opracowanie obszernego spisu („Książki telefonicznej”) podstawowych usług i organizacji wspierających migrantki/migrantów. Będzie to praktyczne źródło wiedzy dla personelu bibliotecznego, umożliwiające kierowanie migrantek/migrantów do odpowiednich placówek i pomagające im skuteczniej korzystać z dostępnych usług.

CELE

Uczestniczki/uczestnicy:

- tworzą dostępny katalog, który ułatwi migrantkom/migrantom poruszanie się po lokalnych usługach,
- promują współpracę między bibliotekami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami społecznymi,
- ułatwiają wymianę informacji pomiędzy dostawcami usług,
- usprawniają dzielenie się wiedzą między bibliotekami i organizacjami pozarządowymi.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Współpraca.
- Zarządzanie informacją.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Uczestniczki/uczestnicy powinni mieć świadomość dostępnego wsparcia dla migrantek/migrantów (np. lokalne organizacje pozarządowe, stowarzyszenia pomagające migrantkom/migrantom, pomoc społeczna).

SPRZĘT

- Sala konferencyjna.
- Flipchart do burzy mózgów (opcjonalnie).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Wstępnie wypełniony lub istniejący katalog lokalny (jeśli jest dostępny).
- Wydrukowane szablony, długopisy, laptopy/tablety, wydrukowane listy usług (jeśli są dostępne).

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1–2 GODZ., 2–3 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

Zbierz informacje od lokalnych agencji rządowych, organizacji pozarządowych, organizacji świadczących usługi socjalne i grup wsparcia działających w społecznościach, które oferują usługi dla migrantek/migrantów. Skontaktuj się ze stowarzyszeniami wspierającymi migrantki/migrantów i bibliotekami, aby ustalić, czy istnieje już taki katalog. Celem tego działania jest wypełnienie luki. Warsztaty umożliwiają walidację katalogu oraz identyfikację luk w usługach i zapewniają aktualność wersji końcowej.

Przed spotkaniem roześlij partnerom szablon katalogu, który powinni uzupełnić o znane usługi. Zbierz zgłoszenia, zidentyfikuj luki i przeprowadź dodatkowe badania, aby wcześniej ukończyć szablon.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10–15 MIN.)

Przygotuj stoły z wydrukowanymi szablonami i formularzami kontaktowymi.

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Przywitaj gości i zaproś ich do środka.

- **Prezentowanie się** (5 MIN.)

Przeprowadź szybką rundę przedstawienia się uczestniczek/uczestników.

- **Rozgrzewka integracyjna** (15 MIN.)

Poproś każdą osobę, aby podzieliła się jakąś wyjątkową lub niedocenianą usługą, jaką jej organizacja oferuje migrantkom/migrantom. Ewentualnie zapytaj: „Czego chcecie się dziś nauczyć lub co chcecie osiągnąć?” lub „Jaki aspekt współpracy chcielibyście wzmocnić?”

- **Wprowadzenie** (5 MIN.)

Opisz znaczenie katalogu – w jaki sposób pomoże on migrantkom/migrantom uzyskać dostęp do usług takich jak opieka zdrowotna, pomoc prawna, edukacja, mieszkalnictwo i zatrudnienie. Podkreśl możliwość lepszej współpracy – wspólnych działań, wizyt i dzielenia się informacjami między bibliotekami i stowarzyszeniami.

4. WYDARZENIE (50 MIN.)

- **Krok 1: Przeanalizujcie i uzupełnijcie katalog** (25 MIN.)

Pracując w grupie, przejrzyjcie szablon. Omówcie, jakie usługi są dostępne w każdej kategorii (np. opieka zdrowotna, pomoc prawna). Uzupełnijcie brakujące informacje wspólnie.

- **Krok 2: Określcie luki i obszary wymagające poprawy** (25 MIN.)

Omówcie, jakie potrzeby migrantek/migrantów nie są uwzględniane i jak sobie z nimi radzić. Wspólnie zróbcie burzę mózgów i zapiszcie pomysły lub rozwiązania w notatkach lub na tablicach.

- **Krok 3: Kreatywna burza mózgów** (25 MIN.)

Omówcie, w jaki sposób biblioteki i stowarzyszenia mogą współpracować efektywniej. Sugestie mogą obejmować:

- Wspólne warsztaty lub sesje informacyjne.
- Wspólne zasoby i systemy kierowania migrantek/migrantów dalej.
- Skoordynowane działania informacyjno-edukacyjne.
- Wydarzenia wspólne lub działania kulturalne.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

Zapewnij czas na nieformalne rozmowy i nawiązywanie kontaktów między uczestniczkami/uczestnikami, co może pomóc w lepszej koordynacji działań.

(Opcjonalnie): Zapewnij napoje i przekąski.

Po wydarzeniu:

- Udostępnij lub wydrukuj i rozdaj uczestniczkom/uczestnikom katalog, aby mogli go ze sobą zabrać.
- Podkreśl, w jaki sposób ten katalog może być udostępniany migrantkom/migrantom w organizacjach pozarządowych, ośrodkach pomocy społecznej i lokalnych bibliotekach. Zachęcaj organizacje pozarządowe do korzystania z katalogu jako źródła informacji dla swoich klientów.
- Raz lub dwa razy w roku organizuj spotkania kontrolne z organizacjami, aby wypracować ciekawe pomysły lub możliwości dalszej współpracy.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ SZKOLENIE I WDRAŻANIE:

Zorganizuj szkolenie uzupełniające dla personelu biblioteki na temat sposobu wdrażania listy zasobów (np. w jakich sytuacjach jest to konieczne, jak wspierać grupy szczególnie wrażliwe itp.).

Rodzaj usługi	Organizacje	Osoby do kontaktu	Opis usługi	Kryteria kwalifikowalności (jeśli dotyczy)
Opieka zdrowotna (nagłe i nienagłe przypadki)	Organizacja X Organizacja X	Np. numer telefonu, adres mailowy, adres fizyczny	(lekarze, służba zdrowia psychicznego, opieka doraźna itp.)	
Pomoc prawna			(porady imigracyjne, wsparcie w sprawach azytowych, obrona praw)	
Usługi pomocy społecznej			(mieszkania, banki żywności, pomoc finansowa)	
Pomoc w poszukiwaniu pracy			(pomoc w poszukiwaniu pracy, programy szkoleniowe)	
Zasoby społeczności			(ośrodki kultury, zajęcia językowe, możliwości wolontariatu)	
Edukacja			(przedszkola, szkoły podstawowe/ średnie, szkolnictwo zawodowe, uniwersytety, szkoły językowe)	

WYDARZENIE 7:

Spotkania informacyjne

➔ **ODBIORCY:** Młodzież i dorośli z doświadczeniem migracji

UCZESTNICY
7-10

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
10 min.

WYDARZENIE
1 godz., 20 min.

OPIS

Podczas spotkań nowe osoby zapoznają się z biblioteką jako miejscem, w którym można uzyskać wsparcie oraz rzetelne informacje dotyczące codziennego życia. Osoby uczestniczące zdobywają wiedzę o podstawowych prawach i dowiadują się, w jaki sposób biblioteka zapewnia użytkownikom dostęp do rzetelnych usług poza wypożyczaniem książek, w tym do pomocy prawnej, nauki języków i narzędzi cyfrowych. Spotkania są uzupełnieniem oprowadzań, lecz kładą większy nacisk na potrzeby ludzi i możliwości świadczenia im wsparcia.

CELE

- Zapoznanie migrantek/migrantów z biblioteką jako ośrodkiem zasobów społeczności.
- Przekazanie informacji o najważniejszych prawach i miejscach, w których można szukać pomocy.
- Zachęcenie do samodzielnego korzystania z usług (zapisy, programy, materiały).
- Budowanie pewności siebie podczas zadawania pytań i korzystania z lokalnych usług.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Zrozumienie zasobów i usług społeczności.
- Samorzeczność i umiejętność prośenia o pomoc.
- Podstawowe umiejętności rozwiązywania problemów i myślenia krytycznego.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Nie jest wymagane wcześniejsze doświadczenie biblioteczne.
- Podstawowe zrozumienie języka osoby prowadzącej.
- Opcjonalnie: tłumaczenie lub przetłumaczone materiały.

SPRZĘT

- Karty scenariuszy do pracy grupowej.
- Tablica suchościeralna lub flipchart.
- Długopisy / karteczki samoprzylepne.
- Indywidualne notatniki i długopisy, które każda osoba może zabrać ze sobą (opcjonalnie).

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Krótka ulotka informująca o prawach przysługujących osobom z doświadczeniem migracji (zatwierdzona przez bibliotekę lub przygotowana przez organizację pozarządową).
- Materiał powitalny: mapa biblioteki, kontakty do organizacji pozarządowych, wydarzenia.
- Informacje o zasadach zapisu do biblioteki.
- Lista lokalnych organizacji wsparcia (pomoc prawna, schroniska, kliniki).

1. PRZYGOTOWANIE (OK. 1-2 GODZ., 1-2 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Znajdź i zaproś uczestniczki/uczestników za pośrednictwem stowarzyszeń pomagających migrantkom/migrantom, organizacji pozarządowych lub poprzez ulotki.
- Poproś organizację pozarządową o zaktualizowane materiały dotyczące praw migrantek/migrantów. Zaproś wolontariuszkę/wolontariusza ze stowarzyszenia wsparcia lub ekspertkę/eksperta prawnego do pomocy w części „Poznaj swoje prawa”.
- Wydrukuj formularze zapisu do biblioteki, karty scenariuszy i ulotki powitalne.
- Wybierz materiały do prezentacji: zasoby, podręczniki językowe, usługi cyfrowe.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Przygotuj salę dla małych grup, umożliwiającą dyskusję i prezentację.

3. WSTĘP (20 MIN.)

• Powitanie (5 MIN.)

Powitaj uczestniczki/uczestników: „Witajcie w bibliotece! Na tym spotkaniu porozmawiamy o tym, jak biblioteka może Wam pomóc poczuć się jak w domu w [mieście] – dzięki informacjom, wsparciu i przyjaznej atmosferze.

Podkreśl, że biblioteka jest dla wszystkich: Żadne pytanie nie jest zbyt błahe – jesteśmy tu po to, aby pomóc.

• Przedstawianie się (5 MIN.)

Osoba prowadząca przedstawia siebie i bibliotekę.

- Wyjaśnij zasady korzystania z kart bibliotecznych i dostępu do książek, komputerów, wydarzeń, kawiarni językowych i zasobów do nauki lub pracy.
- Wyjaśnij, jakie są wymogi (bezpłatnie? dowód tożsamości? adres?). Podkreślaj zasadę bezpieczeństwa i otwartości.

• Rozgrzewka integracyjna (5 MIN.)

Poproś uczestniczki/uczestników o przedstawienie się i wybranie jednego słowa (lub bardzo krótkiej frazy) w dowolnym języku, które kojarzy im się z domem lub sprawia, że czują się mile widziani w nowym miejscu. Jeśli chcą, mogą dodać wyjaśnienie, ale równie dobrze mogą po prostu podzielić się wybranymi słowami.

• Wprowadzenie (5 MIN.)

Wyjaśnij, w jaki sposób biblioteka pomaga użytkownikom dotrzeć do usług wsparcia.

4. WYDARZENIE (50 MIN.)

• Krok 1: Prezentacja „Poznaj swoje prawa” (10 MIN.)

Przedstaw podstawowe prawa (zdrowie, edukacja, bezpieczeństwo, niedyskryminacja) za pomocą ulotek i materiałów organizacji pozarządowych. Podkreśl, że prawa przysługują każdemu, niezależnie od statusu. Wspomnij prawo międzynarodowe (np. Kartę UE). (Zobacz 2024 [IFLA Guidelines for Libraries Supporting Displaced Persons, sekcja 2.1.](#))

PODPowiedź: Zaprosz organizację pozarządową lub ekspertkę/eksperta ds. prawnych, która/który udzieli wsparcia i odpowie na pytania.

Pokaż uczestniczkom/uczestnikom, gdzie znaleźć dane kontaktowe organizacji pozarządowych i jak zwrócić się o pomoc do bibliotekarek/bibliotekarzy.

- **Krok 2: Uzyskanie karty bibliotecznej** (10 MIN.)

Wyjaśnij wartość usług bibliotecznych i sposób uzyskania karty bibliotecznej.

- Wyjaśnij, że karta biblieczna umożliwia dostęp do: książek, komputerów, bezpłatnych warsztatów, wydarzeń lokalnych, kawiarni językowych, wsparcia w poszukiwaniu pracy.
- Wyjaśnij, że karta jest bezpłatna (lub jakie są warunki, jeśli mają zastosowanie), że nie ma żadnych ograniczeń dotyczących statusu lub adresu (jeśli to możliwe), a także wytłumacz, jak się zarejestrować.
- Podkreśl: biblioteka jest miejscem bezpiecznym i wolnym od osądów, a jej pracownicy są zawsze gotowi udzielić pomocy.

- **Krok 3: Dyskusja – „Dokąd możesz się udać?”** (30 MIN.)

Osoba prowadząca odczytuje na głos opisy krótkich, codziennych sytuacji, na przykład:

- „Czujesz, że łapie Cię choroba. Co robisz?”
- „Chcesz nauczyć się francuskiego. Od czego możesz zacząć?”
- „Chcesz poznać nowych ludzi w swojej okolicy. Dokąd możesz pójść?”
- „Ty (lub Twoje dziecko) musicie uczyć się do egzaminu językowego / przygotować projekt z historii. Z jakich zasobów możesz skorzystać?” (w wersji drukowanej, cyfrowej, w formie korepetycji itp.)
- „Twoje dziecko jest niesprawiedliwie traktowane w szkole. Kto mógłby pomóc?”
- „Chcesz wiedzieć, jak zapisać swoje dzieci do szkoły”.

Dopasuj każdą sytuację do zasobu (plakat, personel, ulotka). Osoba prowadząca potwierdza i lokalizuje zasoby z pomocą uczestniczek/uczestników.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

- Zapytaj: „Jakiej jednej rzeczy się dziś dowiedziałeś(-aś)?”
- Zapewnij uczestniczki/uczestników: Zawsze możesz zapytać osobę pracującą w bibliotece – pomaganie to jej praca.
- Rozdaj ulotki i pomóż zainteresowanym osobom założyć kartę biblioteczną.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ ZORGANIZUJ COMIESIĘCZNĄ SESJĘ

„Zapytaj eksperta ds. prawnych” we współpracy z lokalną organizacją pozarządową lub urzędem miasta.

WYDARZENIE 8:

Plakaty powitalne i oznakowanie

➔ **ODBIORCY:** Młodzież z doświadczeniem migracji

UCZESTNICY
7-10

**OSOBY
PROWADZĄCE**
1

POZIOM
zaawansowany

PRZYGOTOWANIE
10 min.

WYDARZENIE
1 godz., 30min.

OPIS

Podczas tych kreatywnych warsztatów młodzież i dzieci z doświadczeniem migracji zaprojektują piktogramy i wielojęzyczne znaki powitalne do przestrzeni bibliotek publicznych. Szczególny nacisk zostanie położony na komunikację wizualną, empatię i dostępność oraz na zapewnienie, by wszystkie osoby ze społeczności, niezależnie od języka, jakim się posługują, czuły się bezpiecznie.

CELE

- Wspieranie poczucia własności i przynależności w przestrzeni publicznej.
- Promowanie znajomości języka wizualnego i projektowanie włączające.
- Podnoszenie świadomości potrzeb w zakresie dostępności i komunikacji.
- Tworzenie namacalnych, znaczących rezultatów, które biblioteki będą mogły wyeksponować.

ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI

- Komunikacja wizualna i projektowanie.
- Praca zespołowa i współpraca.
- Krytyczne myślenie, dostępność.
- Twórcza ekspresja.
- Świadomość językowa i empatia.

WYMAGANIA WSTĘPNE DLA ODBIORCÓW

- Umiejętność rysowania i wyrażania pomysłów wizualnie (nie są wymagane żadne umiejętności artystyczne).
- Podstawowa świadomość symboli i znaków w przestrzeni publicznej.
- Pewne doświadczenie życiowe związane z poruszaniem się po nieznanymi miejscach lub systemach.

SPRZĘT

- Duży papier do rysowania, markery, kolorowe kredki, nożyczki, klej.
- Flipchart lub tablica do burzy mózgów.

WYKORZYSTYWANE TREŚCI

- Przykłady wydrukowanych piktogramów i oznakowań wielojęzycznych.
- Dostęp do aplikacji tłumaczeniowych lub słowników (opcjonalnie).
- Wielojęzyczne wiadomości powitalne i zwroty włączające.
- Symbole dostępności (np. ikony niepełnosprawności, pomoc słuchowa). Zob.: [The Noun Project](https://www.thenounproject.com/)

1. PRZYGOTOWANIE (1–2 GODZ., 1–2 TYGODNIE WCZEŚNIEJ)

To wydarzenie wymaga wcześniejszego przygotowania:

- Zbierz i wydrukuj przykłady symboli i oznakowań włączających.
- Przygotuj listę przydatnych komunikatów wielojęzycznych lub wizualnych (np. „Bezpieczna przestrzeń”, „Witamy”, „Potrzebujesz pomocy?”).
- Skontaktuj się z biblioteką w celu wyeksponowania wybranych ukończonych prac.
- **PODPOWIEDŹ:** Warto zaangażować osobę z doświadczeniem migracyjnym i/lub osobę posiadającą umiejętności graficzne, która podpowie, jak zaprojektować oznakowanie.

2. PRZYGOTOWANIE W DNIU WYDARZENIA (10 MIN.)

- Ułóż materiały do rysowania i przykłady symboli na stołach.
- Przygotuj tablicę powitalną z inspirującymi obrazami.
- Przygotuj miejsce na ścianie lub specjalną strefę, w której młodzież będzie mogła umieszczać swoje znaki po zakończeniu pracy.

3. WSTĘP (30 MIN.)

- **Powitanie** (5 MIN.)

Przyjazne wprowadzenie, przegląd przestrzeni i omówienie zajęć.

- **Rozgrzewka integracyjna** (10 MIN.)

„Kalambury symboli” – pokaż bez słów lub narysuj znaki i poproś innych o odgadnięcie.

- **Przedstawianie się** (5 MIN.)

Uczestniczki/uczestnicy i osoba prowadząca przedstawiają się i pokazują jeden znak lub symbol, który im się podoba lub który pomógł im poczuć się mile widzianymi czy bezpiecznymi.

- **Wprowadzenie** (20 MIN.)

- Dlaczego znaki są ważne, zwłaszcza dla nowo przybyłych osób lub osób, które nie znają miejscowego języka.
- Podaj przykłady skutecznych, przyjaznych znaków.
- Przedstaw cel: stworzenie oryginalnych znaków i piktogramów dla biblioteki.

4. WYDARZENIE (50 MIN.)

- **Krok 1: Burza mózgów i szkicowanie** (15 MIN.)

- Uczestniczki/uczestnicy, pracując w parach lub małych grupach, wymieniają się pomysłami na znaki, które chciałyby/chcieliby zobaczyć w bibliotece. Zastanówcie się: „Co sprawiłoby, że poczulibyście się milej widziani?”

- Przykłady: „Tu możesz czuć się bezpiecznie”, „Poproś o pomoc”, „Czas opowieści”, „Strefa ciszy”.
- Zastanów się: kto może potrzebować tego znaku? Jak to pokazać bez słów?
- Można również stworzyć oznakowanie dla różnych działów w bibliotece (np. literatury, sztuki, książek w językach obcych, filozofii itd.).

- **Krok 2: Tworzenie znaków** (30 MIN.)

- Uczestniczki/uczestnicy projektują swoje znaki przy użyciu markerów, szablonów i kolażu.
- Zachęcaj do używania kolorów, różnych języków i przystępnego wzornictwa (np. dużych liter, prostych ikon).

- **Krok 3: Prezentacja** (5 MIN.)

Każdy prezentuje swój znak grupie.

5. ZAKOŃCZENIE WYDARZENIA (10 MIN.)

- Zaoferuj certyfikat uczestnictwa lub drobny upominek (np. zakładkę do książek z włączającym przesłaniem).
- Po zakończeniu zajęć należy umieścić nowe oznakowanie w całej bibliotece.

PROPOZYCJE DALSZYCH DZIAŁAŃ

→ ZORGANIZUJ SESJĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ,

aby stworzyć w pełni wielojęzyczną „Ścianę powitalną”.

→ ZORGANIZUJ PODOBNE WARSZTATY,

aby opracować symbole i oznakowania na komputerze.

→ PO ZAKOŃCZENIU ZAJĘĆ NALEŻY UMIEŚCIĆ

nowe oznakowanie w bibliotece, gdy będzie gotowe do użytku, lub dokonać adaptacji lub digitalizacji, aby przygotować je do użytku.

NAPISZ DO NAS!

Czy masz uwagi dotyczące przewodnika lub pomysły, którymi chcesz się podzielić?

Chętnie poznamy Twoje przemyślenia, sugestie i pomysły.

Skontaktuj się z nami pod adresem:
library.bridges@bibliosansfrontieres.org

LiBri

**comunitățile
viitorului**

FRSI

Dofinansowane przez
Unię Europejską